

Riksdagens protokoll

2012/13:80

Tisdagen den 19 mars

Kl. 13.00 – 16.02

Protokoll
2012/13:80

1 § Information från regeringen om Europeiska rådets möte den 14 och 15 mars

*Information från
regeringen*

Anf. 1 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Fru talman! Europeiska rådet samlades i förra veckan för det sedvanliga vårtoppmötet. Diskussionerna handlade framför allt om vilka åtgärder som måste vidtas för att skapa sysselsättning och tillväxt i ett Europa som fortsatt präglas av ekonomisk kris.

Det finns sedan 2010 en årscykel för styrning och granskning av den ekonomiska politiken. Det är det som kallas för den europeiska terminen. Vi diskuterade de övergripande prioriteringarna för denna årscykel liksom genomförandet av EU:s Europa 2020-strategi och stabilitets- och tillväxtpakten. Det handlar framför allt om att öka Europas konkurrenskraft och fortsatt förbättra de stora underskott som finns i många medlemsländers offentliga finanser.

Vi fortsatte också diskussionen om EU:s relationer med strategiska partner. Denna gång handlade det om förbindelserna med Ryssland. Slutligen tog Frankrike och Storbritannien upp vapenembargot mot Syrien.

Fru talman! Den ekonomiska krisen präglar fortsatt Europa. Många länder har fått vidta smärtsamma åtgärder för att bringa ordning i de offentliga finanserna och rätta till kostnadslägena så att man kan konkurrera på världsmarknaden.

Diskussionerna vid toppmötet blev just en genomgång av det viktiga reformarbete som nu pågår i flertalet EU-länder. Det är ett nödvändigt arbete. Samtidigt måste vi ha respekt och ödmjukhet inför de stora sociala konsekvenser som reformerna inledningsvis medför. Många länder har ännu inte kommit så långt att de ser de positiva resultaten.

Irland, alltså EU:s nuvarande ordförandeland, som jag besökte för några veckor sedan, är ett exempel på ett land som har fått genomföra mycket långtgående reformer och som nu börjar se en vändning i ekonomin till följd av detta. Sedan 2008 har man genomfört besparingar som motsvarar 29 miljarder euro, eller 17 procent av bruttonationalprodukten baserat på 2013 års siffror. Lönerna i den offentliga sektorn har sänkts med i genomsnitt 13 procent samtidigt som antalet anställda kommer att ha minskat med 12 procent fram till 2015. Barnbidragen har skurits ned med 22 procent mellan 2008 och 2013. Konkurrenskraften har stärkts, och man har börjat få bättre kontroll på den statsskuld som under krisen

har vuxit till nära 120 procent av bnp. Mycket av detta har skett till följd av stora kapitalinjektioner till banker med problem.

Den irländska regeringen och befolkningen har visat imponerande prov på både handlingskraft och stora uppoffringar. Dessa uppoffringar är nu på väg att belönas.

Den irländska exporten ökar nu, budgetunderskottet minskar stadigt och bnp växer. För första gången sedan krisens början 2008 har också antalet sysselsatta ökat de senaste sex månaderna, och de utländska investeringarna är nu uppe på de nivåer man hade vid tiden före krisen.

Fru talman! Över toppmötet hängde den mer generella diskussionen om åtstramning kontra stimulans, inte minst därför att Tyskland just före toppmötet fattat beslut om att tidigarelägga sitt budgetförslag för 2014, ett förslag som innebär ytterligare besparingar i Tyskland på 5 miljarder euro.

Från svensk sida tror vi att det behövs en blandning av åtgärder för att vända den negativa trenden i Europa. Det krävs en sanering av de offentliga finanserna. Samtidigt behövs mer av strukturreformer. Detta behövs för att reformera välfärdssystemen, höja pensionsåldrarna, effektivisera arbetsmarknaderna och öka incitamenten för arbete.

I slutsatserna lyfter man särskilt fram vikten av att genomföra alla de beslut om förbättrad ekonomisk styrning som har fattats de senaste åren. Man pekar också på arbetslösheten som den viktigaste sociala utmaningen att åtgärda framöver, och framför allt då ungdomsarbetslösheten.

Från svensk sida har vi också bland annat medverkat till att få tydliga skrivningar om betydelsen av att öka kvinnors deltagande på arbetsmarknaden. Detta har stor tillväxtpotential i Europa. Men även andra faktorer är viktiga för ett lands förmåga att skapa tillväxt och sysselsättning, till exempel förtroendet för ett lands myndigheter och institutioner och kapaciteten att förhindra korruption. Det behövs också stimulans för att skapa tillväxt. Här förespråkar vi från svensk sida vikten av att på EU-nivå utnyttja den fulla potential som den inre marknaden erbjuder samt ökad frihandel med omvärlden, åtgärder som inte belastar redan tyngda statsfinanser.

Vid toppmötet uppmanades medlemsländerna att snabbt slutföra arbetet med det första inre marknadspaketet. Särskilt nyckelområden som redovisningsdirektivet, yrkeskvalifikationer, offentlig upphandling och e-identifiering lyftes fram.

Kommissionen kommer nu att presentera de återstående förslagen inom det andra inre marknadspaketet så att rådet och Europaparlamentet kan anta det inom ramen för nuvarande lagstiftningsperiod.

Fru talman! Från svensk sida understryker vi också de tillväxtmöjligheter som satsningar på miljöteknik och förnybar energi innebär. Vårnandet av vår miljö och vårt klimat står inte i konflikt med ekonomisk tillväxt utan kan tvärtom vara ömsesidigt förstärkande.

Inom ramen för EU 2020-strategin ägnade man sig därför också åt ett av de sju så kallade flaggskeppsinitiativen, ett resurseffektivt Europa som det kallas. Detta initiativ syftar till att koppla isär ekonomisk tillväxt och resursanvändning, stödja omställningen till en koldioxidsnål ekonomi, öka användningen av förnybara energikällor, modernisera vår transportsektor och främja energieffektivitet. Vi kommer att återkomma till dessa

frågor vid Europeiska rådets möte den 22 maj, då tanken är att vi ska diskutera unionens energipolitik.

Fru talman! Europeiska rådets ordförande fick i december i uppdrag att till Europeiska rådets möte i juni presentera nya åtgärder för att fördjupa den ekonomiska och monetära unionen. Dessa åtgärder förutses bli avsevärt mindre långtgående än de förslag som ingick i de fyra ordförandenas rapporter som lades fram under 2012. Som förväntat blev det ingen diskussion om dessa frågor vid toppmötet. Inte heller diskuterades det arbete som pågår vad gäller finansmarknaderna.

Lånepaketet till Cypern diskuterades inte vid toppmötet utan hanterades med eurogruppens finansministrar under fredagskvällen och in på natten. Eftersom Sverige inte har euron som valuta deltar Sverige inte heller i detta räddningspaket.

Fru talman! Procedurreglerna för eurozonstoppmötena antogs formellt av de 17 eurozonsländerna, men i närvaro av samtliga 27 medlemsländer. I enlighet med överenskommelsen i finanspakten kommer Sverige och andra icke eurozonsländer, som då har ratificerat finanspakten, att delta i eurozonstoppmötena vid vissa tillfällen. Det handlar om när man vid eurozonstoppmötena ska diskutera konkurrenskraft, förändringen av euroområdet övergripande arkitektur och de grundläggande regler som kommer att tillämpas på den i framtiden samt, som det står, åtminstone en gång per år under genomförandet av finanspakten.

Fru talman! Vid toppmötet diskuterades EU:s strategiska partner, denna gång med fokus på Ryssland. Vid diskussionen framkom enighet om att Ryssland är en viktig strategisk partner för unionen och att det är angeläget med en engagemangspolitik. Det ligger i EU:s intresse att Ryssland moderniseras, utvecklas i demokratisk riktning och integreras ytterligare i det internationella ekonomiska och politiska samarbetet. Samtidigt betonade många medlemsländer att EU bör markera mot den negativa demokratiska trend som utvecklats i Ryssland under senare år. Flera medlemsländer lyfte också fram vikten av att Ryssland lever upp till sina WTO-åtaganden. För att detta ska kunna ske effektivt måste unionen och dess medlemsstater agera tydligt och gemensamt. Inga slutsatser antogs dock om Ryssland.

Fru talman! Syrien stod inte på dagordningen för detta toppmöte. Strax före mötets avslutande tog dock Frankrike med stöd av Storbritannien upp frågan om att EU borde häva sitt vapenembargo mot Syrien, detta för att förse oppositionen med vapen. Detta är en fråga där EU:s medlemsländer har mycket olika uppfattningar. Sverige och flera andra medlemsländer anser att vi i stället bör arbeta för en politisk lösning och stödja FN:s sändebud Brahimi som avrått från att häva vapenembargot. Inga slutsatser drogs av denna diskussion, utan frågan hänsköts i stället till EU:s utrikesministrar som möts senare denna vecka.

Därmed är jag redo för kammarens kommentarer eller frågor.

Anf. 2 MARIE GRANLUND (S):

Fru talman! Jag vill tacka statsministern för redogörelsen från Europeiska rådet.

Krisen har slagit stenhårt mot Europa, och massarbetslösheten är ett faktum. Byggjobbarna i Spanien och lärarna i Italien har en sak gemensamt, nämligen att de inte har något jobb att gå till.

Prot. 2012/13:80
19 mars

*Information från
regeringen*

Krisen har inte slagit lika hårt mot Sverige, men ändå är arbetslösheten förfärande stor också här. Jag vill upprepa några viktiga siffror, även om de är så stora att det är svårt att greppa dem. Över 26 miljoner människor är arbetslösa i Europa, och dessa ökar med 2 miljoner personer per år. Det finns 5,7 miljoner unga arbetslösa i Europa. Det är 415 000 svenskar som är arbetslösa, och ungdomsarbetslösheten närmar sig 25 procent.

Därför var det glädjande att det gångna toppmötet ägnades åt att diskutera tillväxt och sysselsättning. Som vi alla vet går det nämligen inte bara att göra besparingar och komma ur en kris på det sättet, utan det måste också göras effektiva investeringar i kunskap, utveckling och infrastruktur. Detta är den största utmaningen Europa nu står inför, och jag är väldigt glad att man i slutsatserna från Europeiska rådet fortfarande rekommenderar att länderna ska införa en ungdomsgaranti mot ungdomsarbetslösheten, som verkligen är den största frågan nu.

Mina frågor till statsministern är: Yttrade sig statsministern i denna fråga, med tanke på att man inte driver några åtgärder mot ungdomsarbetslösheten i Sverige? Hur hanterade statsministern denna fråga, och hur kommer EU:s rekommendation att bli förverkligad i Sverige?

Anf. 3 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Fru talman! Sverige biträdde slutsatstexterna.

Det är viktigt att också förklara varför vi har kommit att landa i den situation Marie Granlund beskriver effekten av. Det är en världsekonomi som växer. Den växer rätt bra i Asien, Afrika och Latinamerika. Den del av världsekonomin som inte växer utan där ekonomin till och med krymper är Europa. Hur har det kommit att bli så? Ja, vi har sett löneökningar som inte är hopkopplade med produktivitet och konkurrenskraft. Det har gjort att stora delar av Europa nu har priser på sina varor och tjänster som gör att dessa inte går att sälja. De går inte att sälja i de länder där man är verksam, och de går inte heller att exportera till andra.

Detta gör att jobb vi hade försvinner och att vi helt enkelt har svårt att hänga med. Bristerna i konkurrenskraft har man sedan försökt att åtgärda med att använda mer än vad skatteinkomster inbringar, det vill säga ett Europa som lever över sina tillgångar och gör slut på mer pengar än vad som finns. Det har lett till snabbt växande skuldberg runt om i Europa, vilket har skapat marknadsreaktioner mot ett Europa som nu behöver stöd från IMF och får akuta krisinsatser därför att européerna inte anpassar mun efter matsäck.

Det är det Europa vi har i dag. Det gäller inte Sverige så mycket, men det gäller i princip hela övriga Europa. Det är klart att effekterna av detta är socialt utmanande. Det skapar oro kring arbetslöshet och många av de åtgärder vi behöver rätta till. Jag tror dock att det är viktigt att förstå varför vi har hamnat här för att kunna rätta till det. Vi måste gå till botten med problemen kring konkurrenskraft och kring hur vi ska kunna förmå oss att återigen skapa varor och tjänster som är attraktiva i Europa och runt om i världen. Grunden till vårt välstånd och vår välfärd är nämligen att många jobbar, att vi är konkurrenskraftiga.

Sverige och en del länder ligger långt fram, men det är här Europa måste göra mer framför allt kring strukturella reformer, och det i ett läge där möjligheterna att få fram de investeringar alla vill se faktiskt är för-

brukade av det faktum att man under lång tid har levt över sina tillgångar och inte längre har dessa marginaler i sina offentliga finanser.

Prot. 2012/13:80
19 mars

Anf. 4 MARIE GRANLUND (S):

Fru talman! Jag tackar statsministern för svaret.

Jag tror att vi är överens om att ungdomsarbetslösheten är ett gigantiskt problem. Jag upplevde inte att jag fick svar på frågan om det är regeringens uppfattning att den rekommendation som nu finns i slutsatserna om att medlemsländerna ska införa en ungdomsgaranti ska följas också i Sverige.

Jag har en fråga till, som jag inte hann med tidigare. Den handlar om de små och medelstora företagen och regelförenklingar för desamma, vilket vi har talat om väldigt många gånger och vilket vi självklart alla är för. Vi är dock inte för i den mening att till exempel arbetsmiljöreregler inte skulle gälla för små och medelstora företag och mikroföretag, vilket skulle bli ungefär 98 procent av alla svenska företag. Statsministern säger sig omfatta den uppfattning vi har. Då är min fråga till statsministern: Ytrade sig statsministern om detta på mötet och verkligen drev på för att dessa regler inte ska bli verklighet?

Anf. 5 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Fru talman! Jobbgarantin för unga anges till fyra månader, och de svenska reglerna är ju att man kan söka stöd från dag ett. Vi har alltså i realiteten överträffat den beskrivning som finns. Vi tycker dock att det är bra att denna finns, och det finns också en diskussion om att det ska vara en gemensam finansiering inom Europeiska unionen.

När det gäller avvikelser kring mikroföretag behandlades inte denna fråga i detalj på det sättet, men det är en väl känd svensk ståndpunkt att vi ser risker med att i regelförenklingens namn – regelförenkling är ofta välkommet – friskriva i realiteten större delen av företagen från effekten av gällande lagstiftning. Så tycker vi inte att man ska arbeta.

Anf. 6 GUSTAV BLIX (M):

Fru talman! Jag tackar statsministern inte bara för återrapporten från mötet utan också för förtydligandena i det förra utbytet med Marie Granlund. Jag tyckte att det var en välkommen bild av de tuffa reformer Europa nu har att genomföra och som många länder går igenom, just som ett resultat av att för många har levt över sina tillgångar.

Det stämmer att vi har börjat se en del resultat på sina håll, men det finns också väldigt mycket kvar att göra. Där tror jag att den kanske avgörande förändringen är just det statsministern också betonade, nämligen strukturreformen – att vi gör det lite lättare för individer, familjer och företag att producera och fritt byta varor och tjänster med varandra och därmed även ha någonting att erbjuda världsmarknaden i övrigt, så att vi också kan ta del av allt det som produceras i andra länder och den tillväxt som finns i Afrika, Asien och andra delar världen vars ekonomier fortfarande växer.

Om detta ska till krävs tuffa reformer som också utmanar starka intressen, ofta på nationell nivå. Nyckeln till dessa reformer måste sökas i huvudstäderna och kan inte implementeras eller beslutas enkelt i Bryssel.

*Information från
regeringen*

Ska vi klara det måste vi nog också i länderna ha reformer som bygger på förtroende och tillit, och där krävs det också ibland ett byte av ledarskap.

Ett ledarskapsskifte som har hänt i Europa den senaste tiden är just på Cypern. Detta diskuterades visserligen inte på det möte där statsministern deltog, men ändå: Med anledning av att Cyperns president och den cypriotiska regeringen nu vill föreslå väldigt långtgående reformer för att just möta den banksektor de inte klarar av på egen hand utan söker stöd för utifrån har vi fått en diskussion om hur det påverkar resten av Europa. Hur påverkar detta förtroendet på de finansmarknader och andra marknader som på sista tiden har erbjudit en viss grad av lugn och ro så att vi ska kunna ta itu med de viktiga tillväxtreformerna? Hur bedömer statsministern risken att oron nu ökar och att det påverkar inte bara Europa i sin helhet utan även svensk ekonomi?

Anf. 7 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Fru talman! Regeringen har återkommande påpekat de nedåtrisker som finns kopplade till Cypern och även Grekland, Italien och Spanien.

Det vi nu ser exempel på är vådan av att länder har mycket stora finansiella system – flera gånger större än den egna bnp:n. Det var också det isländska exemplet. Vi talar om ett finanssystem på Cypern som är någonstans sju gånger större än hela den samlade bnp:n och som i realiteten består av en lång rad åtaganden som är exponerade mot en i grunden fallerad eller kraschad fastighetssektor. Dessutom har en hel del inlåning skett med mycket aggressiv marknadsföring för att försöka få insättare inte bara från Cypern att sätta in stora resurser i det cypriotiska finanssystemet.

När man då, precis som har varit kärnan i denna kris sedan 2008, får problem i sin finanssektor och den är flera gånger större än den samlade bnp:n har det egna landet, om det inte har byggt upp sin motståndskraft och inte har tillräckligt tuffa kapitaltäckningskrav, behov av stöd utifrån. Det är det man ska komma ihåg när vi nu ser reaktionerna på Cypern: Detta är ett land som nu inte längre klarar sina egna betalningar och sina egna förutsättningar – som inte kan fungera på de internationella finansmarknaderna. Vi talar i stället om ett lån från den gemensamma eurozonsmekanismen ESM på 10 miljarder euro.

För detta har det slutits en överenskommelse som Sverige alltså inte deltog i att fatta beslut om. Vi är inte heller medfinansier till ESM, utan detta är helt kopplat till eurogruppens länder. Jag tror att alla har följt att det kommer att vara en omröstning i kväll, och vi får väl se vad som sker med denna överenskommelse. Det är i grunden bra om det kommer en överenskommelse på plats, för Cypern har i grunden dessa problem. Exakt var detta landar vet vi ännu inte. Kommer det att påverka omvärlden? Ja, absolut, för det är det nya: Finansiella system är hoptvinnade, och oro i en del av Europa sprider sig. Det finns alltså anledning att följa detta även från svensk sida.

Anf. 8 GUSTAV BLIX (M):

Fru talman! Jag tackar statsministern för svaret. Som statsministern nämner är det en viss oro som finns på marknaden där ute. Risken finns att oron leder till att det politiska trycket ökar när det gäller att inte ta itu

med problemen utan att man tvärtom tappar i reformkraft när man får ägna sig åt det dagsaktuella.

Jag har ställt denna fråga tidigare till statsministern, men jag gör det återigen: Hur bedömer statsministern läget i EU-familjen i stort när det gäller att ta itu med de nationella åtagandena och problemen på egen hand och i det egna landet?

Statsministern nämnde själv den tyska nya reformbudgeten som kommer nu. Där tar man ytterligare steg inte bara för att möta kraven på stabilitet, ordning och reda i statsfinanserna utan också för att klara konkurrenskraften. Detta måste fler länder i Europa följa efter. Hur bedömer statsministern läget i de europeiska länderna när det gäller fortsatta reformförmågor?

Anf. 9 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Fru talman! Låt oss komma ihåg att detta är ett årligt återkommande toppmöte som syftar till att göra någon sorts avstämning av reformer som genomförs runt om i Europa. Större delen av tiden ägnades åt att vi gick igenom och fick återberättat reformer i en lång rad av Europas länder.

Mycket har gjorts. Jag nämnde Irland i min inledning. Jag ska alldeles strax åka till Portugal – också ett land med omfattande reformer. Även i Italien har det under Montiregeringen genomförts en hel del reformer. Norra Europa står som ett reformexempel för länder som likt Sverige och Finland har genomfört reformer i över 20 års tid för att öka konkurrenskraft och för att modernisera vår ekonomi. Det finns också många exempel på länder som inte har gjort tillräckligt, där detta snarare beskrivs som ett behov under en galge som är påtryckt utifrån. Det är inte ett sätt att vinna förtroende eller förståelse hos befolkningen för behovet av reformerna.

Det som är svårt och som vi hela tiden ska komma ihåg är att större delen av Europa har förbrukat budgetmöjligheter att stimulera sin ekonomi. Det har de redan gjort, och nu har de så stora skulder att de inte kan göra mer. Då är man mer utlämnad till att i stället genomföra de reformer som stärker konkurrenskraften.

Anf. 10 Andre vice talman ULF HOLM (MP):

Fru talman! Jag tackar statsministern för återrapporten. Det var ett välkommet EU-toppmöte i den bemärkelsen att man skulle fokusera på tillväxt- och sysselsättningsfrågor.

Min uppfattning har varit att man alltför mycket under de senaste åren har koncentrerat sig på åtstramningspolitik. Det finns också ett behov av stimulans, framför allt för att bekämpa ungdomsarbetslösheten som är alarmerande hög och som dessutom växer i de allra flesta länder. Man når nu upp till 60 procents ungdomsarbetslöshet i vissa länder. Så kan vi inte fortsätta, utan här måste reformer till. Därför välkomnar Miljöpartiet ungdomsgarantisatsningarna, som jag tror kan vara till hjälp i flera av EU:s länder.

Däremot nämnde statsministern i förra veckan under samrådet inför det möte han skulle åka i väg till att det var kvinnor och miljö som skulle stå i fokus för honom. Av detta kan vi tyvärr inte se särskilt mycket i underlagen från EU-toppmötet. Den enda egentliga reella förändringen har skett på ett ställe – i punkt 7, där det tidigare stod energieffektivitet

och där det nu står energi- och resurseffektivitet. Det är möjligt att statsministern ser detta som en enorm framgång för ett EU-toppmöte. Jag hade kanske önskat något mer konkret och något mer eftersom man samtidigt har gjort stora förändringar i andra punkter. Tyvärr har man lagt till en hel punkt om försvarsindustri och försvarspolitik som inte alls fanns med i diskussionerna i förra veckan.

Utifrån detta undrar jag om statsministern verkligen lyfte frågorna om grön omställning, behovet av förnybara energikällor, behovet av att främja cleantechföretag och så vidare. Eller föll det bara bort i diskussionen, om nu statsministern tog upp det? Jag hade önskat mycket skarpare skrivningar om detta i ett läge där vi måste göra mer för miljö- och klimatfrågorna.

Anf. 11 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Fru talman! Jag vill understryka att vi tog mål för hur Europa ska utvecklas några år tillbaka i tiden. Detta är det årliga uppföljningsmötet för att se om vi är på väg att genomföra dessa mål. EU har redan fattat beslutet. Bland annat under svensk påverkan görs referenser till att sysselsättningen ska öka för såväl män som kvinnor. Här finns 2020-målen när det gäller resurseffektivitet, alltså minskad klimatpåverkan, energieffektivisering och ökad andel förnybar energianvändning. Allt detta finns. Det är mot dessa mål som reformprocessen styr.

Den intressanta frågan är: Gör länderna detta? Det är det dessa möten handlar om, och det dessutom inom ramen för utmattade offentliga finanser. Vem vill inte som ledande politiker stå på presskonferenser och berätta om satsningar man ska göra? Men realiteten för i princip snart sagt varje land i Europeiska unionen, Sverige borträknat, är att de får spara för att ens klara de treprocentsunderskottsmål som finns i finanspakten. De ligger med större och tyngre underskott och redan högt uppdrivna skuldnivåer till följd av satsningar man har gjort på senare år men som inte har fått den avsedda effekt som utlovades annat än att det har lett till att de offentliga finanserna har urholkats.

Diskussionen handlade just om detta: Är vi på väg att klara de mål som innehåller det som jag tror att också Ulf Holm tycker är viktigt? Men nu är frågan mer att var och en – för det är så EU fungerar i de här fallen – har ett ansvar för att fylla upp med reformer för att nå framåt på vägen. I och för sig är det delvis också sant att man använder en del gemensamma budgetmedel. Det är ett tillägg som görs när det gäller ungdomssidan som Van Rompuy har presenterat för att agera mot ungdomsarbetslöshet i de delar av Europa där den ligger över 25 procent.

Anf. 12 Andre vice talman ULF HOLM (MP):

Fru talman! Det är sant att man ska göra avstämningar och se om vi är på väg att uppnå de mål vi har ställt upp tidigare. Jag tolkar statsministern som att vi förmodligen inte är det på EU-nivå eller när det gäller de enskilda länderna.

Då är följdfrågan: Varför tar man inte in skrivningar som gör att man skulle kunna nå målen? Man upprepar en del saker, men framför allt skriver man nästan ingenting alls. Det görs ingen uppföljning på EU-toppmötet av hur situationen ser ut och hur vi kan underlätta för att län-

derna ska kunna nå målen. En sådan uppställning saknas fullständigt från mötet.

Det är detta som är så beklagansvärt. Jag kan förstå att det är lättare i vissa länder än i andra och att man får ha olika insatser i ett land jämfört med i ett annat därför att länderna ser olika ut. Men vi har ändå det gemensamma målet. 2020-målet ska uppnås. Då måste vi ta stegen dit.

Frågan är: Varför görs inte mer för att uppnå målen om det nu är som statsministern säger – att det inte ser ut att lyckas?

Anf. 13 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Fru talman! Jag kanske inte är alldeles på det klara med var Miljöpartiet egentligen ligger i sin syn på EU-samarbetet i dag. Men det Ulf Holm säger skulle kunna tolkas som ett rop på mer av överstatlighet och styrning, som inte finns i den europeiska terminen. Syftet är att framställa rekommendationer, vilket kommer att göras under resten av våren, som sedan ställs till de olika medlemsstaterna. Vi får sådana årligen. Sverige fick fyra sådana rekommendationer förra våren. Men de är alltså frivilliga i den meningen att länderna får följa dem eller välja att inte göra det.

Det finns de som inte vill ha den ordningen, men det vill förmodligen Miljöpartiet. Då får man gå mot ökad överstatlighet och mer av styrning. Det finns förslag på det som vi har protesterat gentemot. Det är i grunden att ta bort en del av nationell suveränitet och förflytta den till Bryssels korridorer. Detta är helt enkelt en återspeglning av hur vi har balanserat processen med gemensamt uttalade rekommendationer framställda av kommissionen. Det kommer att komma sådana också senare i vår. Det handlar också om frivillighet för länderna när det gäller själva genomförandet.

Sedan blir det som det blir i denna typ av diskussioner; vi försöker trycka på och se om länder trots denna frivillighet kan göra mer. Det är så diskussionerna går.

Anf. 14 CARL B HAMILTON (FP):

Fru talman! Jag vill inleda med att tacka statsministern för att han talar om dessa reformer på Irland. Det är viktigt att lyfta fram Irland, men också ett land som Portugal som jag själv har varit i. Där har man gjort en lång rad reformer – kanske mer på 2 år än man har gjort på 20 år. Det blir annars lätt så att man glider in i en storsvensk attityd av att de där nere i söder inte klarar detta medan vi är duktiga här uppe.

Statsministern sade att frågan om åtstramning jämfört med expansion diskuterades på toppmötet. Det diskuteras också i Sverige bland politiska partier. Vi har hört det här i dag, och vi har hört det från ledande publicister. En sak som jag har funderat över är varför man aldrig talar om hur expansionen ska finansieras. Om vi tycker att det ska vara en mer expansiv politik bjuder logiken att man skulle föreslå att Sverige ska bistå med att låna pengar direkt, med att ställa kreditgarantier till länderna eller med att gå med i euroländernas gemensamma arrangemang för krediter och bistånd. Men det hör vi aldrig från dem som föreslår expansiv ekonomisk politik.

Det där är en bristande logik, som jag tycker att vi måste lyfta fram. Inte minst är det naturligtvis en fråga, inte så mycket till statsministern

Prot. 2012/13:80
19 mars

*Information från
regeringen*

men till de partiföreträdare som vi säkert kommer att höra här, om hur man ska finansiera den efterfrågade expansiva politiken.

En annan utväg och lösning, som är lite på gång, är att de relativa lönerna i Nordeuropa och Sydeuropa utjämnas, genom att Sydeuropas löneutveckling är väldigt dålig – dålig kanske man inte ska säga, men låg. I Tyskland har man till exempel en snabbare löneökning, så det blir en viss utjämning. Det är också en fråga, om svenska löner bör öka snabbare.

Anf. 15 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Fru talman! Det är viktigt att komma ihåg att vi gemensamt har enats om att vi inte ska driva upp underskott i enskilda medlemsländer bortom 3 procents underskott, för den typen av större underskott kommer att skapa oro på finansiella marknader och påverka länderna omkring det land som har för stora underskott. Det gör i realiteten att större delen av Europeiska unionen fortsatt har framför sig att genomföra besparingspaket.

Då brukar man ibland säga: Jämför inte Sverige med krisande länder vid Medelhavet! Det har jag hört någon gång. Okej. Jag kan då meddela att de har sådana besparingspaket i Holland, Finland, Danmark, Tyskland, Storbritannien och Frankrike, och de är mycket betydande. Det är realiteten i dagens EU. Om vi säger att det inte borde vara så menar vi att de ska låna ännu mer pengar än vad de redan gör för att finansiera överkonsumtion.

Det största enskilda medlemsland, om man följer storleksordning, som stimulerar europeisk ekonomi är Sverige. 23 miljarder var vår budgetsatsning. Det är den typen av satsningar Europa skulle behöva ha mer av men som i realiteten Sverige nästan ensamt har utrymme att genomföra.

Därför är realiteten den: Vem skulle inte vilja se mer av investeringar? Men det ekonomiska läget i Europa är utmattat till den grad att det utrymmet helt enkelt inte finns.

Det som bland annat sker i Tyskland är, som sagt, att det nu sker snabbare löneökningar i Tyskland än i andra delar av Europa som därmed förutsätts urholka den tyska konkurrenskraften, som överglänser andra av Europas länder. Det kan ju vara ett sätt att balansera detta. Men det ses mer också som en balansering inom eurozonen.

Jag förordar att vi inte styr över lönebildningen i Sverige utan överlåter det åt avtalsslutande parter.

Anf. 16 CARL B HAMILTON (FP):

Fru talman! Jag har inte så mycket att tillägga till statsministerns svar. Det överensstämmer ungefär med mina egna åsikter och min egen bedömning av situationen.

Jag tycker ändå att det vore klädsamt om de publicister och de partier som talar väldigt varmt för en mer expansiv ekonomisk politik i dessa krisländer också utvidgade sitt resonemang till att tala om hur det ska finansieras, hur upplåningen ska gå till och vem som ska ställa upp med det. Det finns ju bara några länder i Nordeuropa som kan vara aktuella, eftersom dessa länder inte kan låna på marknadsvillkor i dag.

Om man nu driver den linjen får man faktiskt säga: Har man sagt A får man säga B. Och B i detta fall innebär att man talar om hur dessa krediter ska tillhandahållas eller garanteras och på vilka villkor.

Prot. 2012/13:80
19 mars

*Information från
regeringen*

Anf. 17 JOHAN HEDIN (C):

Fru talman! Som centerpartist kan man aldrig riktigt undgå arvet från de självägande bönderna, som med hårt arbete och sunt förnuft lade grunden till avsevärda delar av välfärdsutvecklingen. Något som det arvet har fört med sig in i politiken är insikten om värdet av långsiktighet och långsiktig hållbarhet. Vi har hört att ungdomsarbetslösheten lyfts fram som ett av de stora problemen i Europa och att toppmötet därför beslutat att lägga ytterligare resurser utöver de 16 miljarder euro som redan har anslagits på olika program. Det är säkert bra, i synnerhet kanske i kompetensprogrammet.

Jag kan ändå inte låta bli att tänka att det här är en lappa-och-laga-politik, som kanske kan lösa delar av problemens symtom men inte själva problemen. Ungdomsarbetslösheten är ett uttryck för strukturproblem på Europas arbetsmarknader. Som gammal ekonom minns jag att det faktiskt finns relevanta förklaringar till strukturproblemens orsaker, till exempel Assar Lindbecks insider-outsider-modell.

Är det någonting som över huvud taget finns med i toppmötesdiskussionerna om ungdomsarbetslöshet? Tror statsministern att det kommer att finnas politisk kraft att gå till botten med strukturproblemens orsaker?

Anf. 18 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Fru talman! Det finns fem formulerade mål på EU-nivå som utgör 2020-strategin. Ett av dem fokuserar på utbildning, och där säger man att det ska vara under 10 procent så kallade dropouts, alltså ungdomar som lämnar utbildningen utan att ha fullgjort den eller fått fullständigt godkända betyg, och att minst 40 procent av våra 30–34-åringar ska ha avslutat högre utbildning. Det är en insikt om att vi både har problemet att alltför många inte avslutar grundläggande utbildningar och har ett behov av att höja nivån och andelen som genomgår högre utbildning.

Men sedan är det upp till vart och ett av medlemsländerna att genomföra politiska förslag och förändringar som möter detta, eftersom vi då respekterar nationell suveränitet och får återkopplat inom den europeiska planeringsterminen hur framgångarna ser ut.

Återigen: Det kommer att utfärdas rekommendationer av kommissionen, och länder får olika många rekommendationer. Sverige fick som sagt fyra vid förra tillfället. Sedan är det upp till respektive regering och riksdag att följa eller inte följa förslagen.

Ja, insikterna finns, och det pekas ut hur man bör hantera detta.

Ett annat exempel är att vi bör titta mycket på länder som har jobbat med lärlingsutbildningar och traineesystem av olika slag för att skapa en integration av utbildning och arbete i en tidig fas i livet. Här ska Sverige också ödmjukt påpeka att vi har mycket kvar att göra och att länder som jobbar mer med den typen av system har lägre ungdomsarbetslöshet än de länder som inte har det. Men återigen: Sedan är det upp till var och en att, inom ramen för sina arbetsmarknadsmodeller och lösningar, genomföra det och få politiken på plats.

Anf. 19 JOHAN HEDIN (C):

Fru talman! Statsministern talar om utbildning, och det är naturligtvis en viktig del. Men när det gäller reformer finns det inom Europeiska unionen en hel del tryck mot medlemsstaterna på reformer när det gäller de makroekonomiska faktorerna. Vore det helt orimligt att börja diskutera även mikroteori, i alla fall på en kompetensdelningsnivå inom Europa? Är statsministern nöjd med arbetsmarknadens funktionssätt i de europeiska länderna?

Anf. 20 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Fru talman! Jag tror att jag varje gång innan jag har åkt ned och diskuterat svensk arbetsmarknadspolitik har fått instruktioner från EU-nämnden att, som det heter, värna den svenska modellen, det vill säga att jag tar med mig den svenska uppfattningen att vi vill ha vår egen modell och respekt för den och att den ska värnas.

Jag har därför varnat för dem som säger: Kan du inte också säga att vi ska styra lite mot att alla gör på följande sätt? Det är ju motsatsen till att åka ned och värna vår egen modell om vi hävdar att vi ska centralstyra hur arbetsmarknadsmodellen i Europa ser ut. Många gånger har vi också påpekat att skulle vi bara med handuppräckning centralstyra skulle vi inte landa i en svensk kollektivavtalsmodell. De flesta har en mycket mer lagstyrd arbetsmarknadsmodell än vad som är det svenska exemplet.

Jag tror att var och en tror på sin lösning, och sedan bör vi ödmjukt försöka hitta delar hos andra där vi har anledning att lära mer. Det är därför jag nämner detta med lärlingsutbildning. Vi ser att det i till exempel Tyskland och Österrike, och även i Danmark, har fungerat i större utsträckning än vad vi har fått det att fungera i Sverige. I frånvaro av den typen av sänkta trösklar, en blandning av att få utbildning och arbete i en tidig fas i livet, har ungdomar svårt att göra sig gällande – detta allra helst som svensk arbetsmarknad är väldigt krävande, att den kräver mycket kunskaper och mycket erfarenhet, vilket man inte alltid har att erbjuda när man söker sitt första arbete.

Anf. 21 JOHNNY SKALIN (SD):

Fru talman! Statsministern nämner i sitt huvudanförande att de huvudsakliga verktygen för att lösa den ekonomiska krisen i Europa handlar om Europa 2020 och om den europeiska terminen. Båda dessa två så kallade verktyg ligger ändå till grund för den maktöverföring som sker. Jag menar därför att statsministern när han försvarar de här två så kallade verktygen också försvarar en maktöverföring. För att lösa den ekonomiska krisen i Europa menar alltså statsministern att vi måste flytta över delar av makten. Jag är övertygad om att det finns andra metoder för att lösa den ekonomiska krisen.

Vid en genomgång av punkterna 11–14 i rådsslutsatserna uppstår frågan vad man egentligen menar när man skriver om ökad legitimitet och ansvarsskyldighet. Menar man att det efterföljande förslaget saknar såväl legitimitet som möjlighet att utkräva ansvar men att man i framtiden avser att bli bättre på detta innan man slutför den finanspolitiska annekteringen genom en fördragsändring eller rent av ett helt nytt europeiskt fördrag?

Den gemensamma tillsynsmekanismen, den europeiska stabilitetsmekanismen, kollektiviseringen av insättningsgarantin och den förstärkta styrningen av den finanspolitiska pakten visar alla brister på demokratisk legitimitet. Som jag förstår försvårar till exempel den formella konstruktionen av SSM rent av den demokratiska legitimiteten.

Den finanspolitiska pakten bidde en tumme genom att Sverige en eller två gånger per år kan skicka ned ordföranden i finansutskottet för att nämna något om vad Sverige tycker, men vi kan inte vara med och påverka.

Är det så här utvecklingen ska se ut för Sverige i Europeiska unionen i framtiden?

Anf. 22 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Fru talman! Det är viktigt att påpeka att svensk ekonomi inte är isolerad från sin omvärld. Vi kan inte säga: Vi bryr oss inte om vår omvärld. De får göra vad de vill, för det har ingen påverkan på oss.

Det stämmer inte. Halva den svenska ekonomin är export, export som huvudsakligen går till vårt närområde. De största enskilda exportländerna är Norge och Tyskland, och sedan följer många av våra grannländer. Om våra grannländer missköter sig, får problem med sin ekonomi och slutar handla påverkar det dem men också Sverige.

Vill vi trygga vår välfärd och våra jobb måste vi ha attityden att vi också bryr oss om vad som sker i vår omvärld – på precis samma sätt som våra grannländer bryr sig om vad som sker i Sverige, för det påverkar i sin tur deras ekonomi. Vi är beroende av varandra. Misskötsel hos en blir nästa grannes problem.

För att möta detta har vi utverkat ett system som vi tycker balanserar mellan respekt för nationell suveränitet, behov av reformer och vissa krav på att länder som missköter sig gör något åt det – av det enkla skälet att det inte isolerar sin effekt till deras arbetsmarknad och deras ekonomi. Så har Europeiska unionen vuxit fram.

Man kan beklaga detta och tycka att man inte vill ha någon del av detta, men då tror jag att man står utan svar på hur den moderna svenska ekonomin ska kunna utvecklas och i realiteten också utan svar för hur välfärden ska kunna finansieras långsiktigt.

Vi menar att vi i varje del kan redovisa hur vi har balanserat blandningen av nationell suveränitet och ansvar för reformer med den typ av inflytande eller diskussioner som vi för på europeisk grund. Allt återspeglar dock vårt beroende av vår omvärld.

Anf. 23 JOHNNY SKALIN (SD):

Fru talman! Jag tolkar statsministerns svar som att vårt beroende av vår omvärld ska sätta spelreglerna för demokratin i Sverige och att vi har respekt för suveräniteten genom att vi kan skicka en representant från ett utskott i riksdagen för att representera hela Sveriges riksdag i Europa. Jag håller inte med om den analysen.

Jag håller inte heller med om att löneökningarna är orsaken till krisen i Europa. Jag menar att det är själva maktöverföringen från Sverige och övriga europeiska länder till EU som har medfört detta och att själva EMU är roten till det onda.

Bemöter man det genom ökad överstatlighet får vi betala priset att svenska folkets makt över riksdagen och sin egen vardag kommer att minska påtagligt.

Det är fel väg att gå. Det finns andra vägar att gå för att möta krisen i Europa. Jag hade gärna sett en helt annan inriktning.

Anf. 24 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Fru talman! Jag är här för att återrapportera till Sveriges riksdag att jag har närvarat vid Europeiska rådets möte. Det handlar alltså om att representera Sverige vid ett möte där vi antar slutsatser av olika slag. Jag har dessutom varit i EU-nämnden inför toppmötet för att förankra de svenska positionerna. Det är så demokrati arbetar.

Det finns förvisso förslag ibland på hur man ska fördjupa och utveckla detta samarbete, men det har inte diskuterats på detta toppmöte. Som jag redovisade är det snarare så att de fyra presidenternas rapport från förra sommaren inte har fullföljts, och de signaler vi har är att det inte kommer att fullföljas. Vi får återkomma till den diskussionen i juni.

Denna process tar tid och är så uppbyggd för att den också bygger på nationell suveränitet och återkoppling mellan kommissionen på den europeiska nivån och nationalstaternas reformarbete, just av balanserande skäl och av respekt för att vi ska ha politiskt inflytande både på nationell och på europeisk nivå.

Anf. 25 JONAS SJÖSTEDT (V):

Fru talman! Jag tackar statsministern för återrapporten. Fredrik Reinfeldt tog Irland som exempel på ett europeiskt krisland. Irland är ett klockrent exempel på ett land som inte hade underskott i sina finanser utan där krisen i stort sett kan härledas till fullständigt oansvarig finansiell spekulation med stora förluster i den privata banksektorn som sedan vältrats över på skattebetalarna, i kombination med en valutaunion som har gett dem fel räntenivå.

Är det något som Irland, och även Spanien, visar är det att krisen i många länder inte beror på att man har levt över sina tillgångar utan på att man har en finanssektor som vältrar över sina förluster på skattebetalarna.

Detta är ett mönster: Finansmarknaden går fri, ägarna till bankerna går fria, de som har lånat ut pengar i spekulation till bankerna går fria och skattebetalarna får ta notan. Detta ser vi runt om i Europa.

De senaste dagarna har vi sett en ny teknik utvecklas i Cypern. Där ska man inte bara skicka notan till skattebetalarna, utan man ska konfiskera en del av spararnas tillgångar för att betala detta. Det är en farlig metod för tilltron till bankväsendet och för tilltron till insättningsgarantin av en rad uppenbara skäl.

När Anders Borg fick frågan om det här i tv i går sade han att det är nödvändigt för Cypern att konfiskera spararnas pengar. Jag blev väldigt förvånad när jag hörde detta uttalande.

Är det försvarbart, som metod, att konfiskera sparares pengar för att täcka bankernas förluster och misstag?

Jag skulle vilja höra statsministerns åsikt. Är det den svenska regeringens och statsministerns åsikt att det är riktigt att kräva av Cypern att man konfiskerar en viss del av spararnas pengar?

Anf. 26 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Fru talman! Denna diskussion fördes mellan eurozonens finansministrar. Jag tycker att de som har fört diskussionen och fattat beslutet också ska förklara sig. Sverige har inte närvarat, och jag tycker inte att vi ska ha synpunkter på hur man utformar det. Det är i realiteten dessutom på Cypern man kan utforma hur man exakt vill utforma en sådan här avgift eller skatt.

Tillbaka till utgångspunkten: Jag har många gånger varit tydlig med att det är en finanskris i botten som i flera fall har skötts på det sättet att man har låtit för stora delar av finansindustri och banker gå fria och i stället skickat notan till skattebetalarna.

Sverige är ett exempel på motsatsen. Det spelar alltså roll hur man hanterar bankkriser och finansiella kriser. Man måste vara tydlig med att man inte låter banker ta hand om egna vinster men skicka förluster till skattebetalarna. Man måste med högre krav på avgifter och kapitaltäckning se till att ägarna tar större eget ansvar, och innan man ger pengar till banker med underskott måste man avkräva dem deras aktier eller föra över ägandet.

Detta genomförde Sverige på 90-talet, och det har vi genomfört även under denna finanskris. Det har gjort att den svenska nota som skickats till skattebetalarna är lika med noll. Det är till och med så att när man räknar in värdeökningen är det en värdetillväxt som har skett. Det har gjort att våra skulder har sjunkit när de har vuxit i andra länder.

Detta visar att EU inte är enhetligt och inte gör på samma sätt och att länderna gör olika beroende på olika traditioner.

Det som det nu förs diskussioner om är om man ska hantera ett annat lands bankkris genom att skattebetalarna i ett annat land ska täcka den. Det är också en av grundfrågorna i bankunionen som vi håller på att utforma.

Någon form av hantering måste dock ske, för om inget görs kollapsar det cypriotiska banksystemet. Det kommer att få återverkningar inte bara på Cypern.

Att tro att vi inte behöver bry oss om detta och att det får fallera som det vill kommer inte heller att vara en politik som uppskattas runt om i Europa, inte heller i Sverige.

Anf. 27 JONAS SJÖSTEDT (V):

Fru talman! Jag menar att statsministern här och nu flyr från en svår frågeställning. Statsministern vägrar helt enkelt att svara när det blir obekvämt.

I går sade finansministern att det är okej att konfiskera spararnas pengar. I dag vill statsministern inte ha någon åsikt och tycker att det är fel att ha en åsikt i den frågan. Regeringen brukar aldrig annars tveka om att komma med pekpinnar eller tillrättavisningar till euroländer om att de ska sköta sig bättre, spara mer och strama upp finanserna.

Nu när det blir lite känsligt, när det verkar som om man gjort bort sig, när det verkar som om man försvarat någonting som i grunden är oförsvarbart, nämligen konfiskation av spararnas pengar, då smiter Reinfeldt och säger att det där kan han inte svara på just nu. I går kunde finansministern svara på den frågan, men i dag går det inte.

Prot. 2012/13:80

19 mars

*Information från
regeringen*

Jag menar att här behövs ett klargörande. Vilken är regeringens position? Är det okej att konfiskera spararnas pengar i stället för att ägarna till bankerna får bära ansvaret för sina misstag?

Anf. 28 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Fru talman! Jag var mycket tydlig. Sverige är inte en del av den överenskommelsen. Det är eurozonsländerna som gjort den överenskommelsen och gör anspråk på ESM:s resurser för vilket Sverige inte är med och garanterar betalningarna. Exakt hur de utformar den del av överenskommelsen som handlar om att Cypern ska vara med och finansiera de mycket stora underskott som nu finns tycker jag är upp till cypriotiska beslutsfattare att besluta om. Det ska finnas en sorts respekt för nationell suveränitet av det slag som Vänsterpartiet brukar efterfråga.

Det är ett bättre svar än att jag står i Sveriges riksdag och berättar vad cyprioter ska göra. Det är mycket tydligt. Vi ska inte ha någon uppfattning om det. Det ska Cypern självt utforma, och ansvariga som varit med och fattat beslutet ska stå till svars för det. Sverige är inte en del av detta.

Anf. 29 ROBERT HALEF (KD):

Fru talman! Tack, herr statsminister, för återrapporten!

På samrådet inför Europeiska rådet frågade jag statsministern om det, för att komma till rätta med Cyperns svåra ekonomiska situation, skulle kunna vara läge att öppna för snabbare stödinsatser, exempelvis lån med lägre ränta och längre amorteringstider, och på så sätt minska kedjeeffekter med negativa konsekvenser för eurozonen och EU, detta för att inte ytterligare förvärra den rådande ekonomiska krisen.

Under toppmötet i Bryssel förra veckan beslutade eurozonländerna att Cypern, för att få del av det fortsatta stödet, med omedelbar verkan skulle införa en engångsbeskattning om 7–10 procent på samtliga privata besparingar i landets banker. Åtgärden innebär konfiskering av privat sparande, vilket Jonas Sjöstedt var inne på, och är en farlig väg att gå. Tilltron till insättningsgarantin och bankerna kommer att rubbas, och oron riskerar dessutom att sprida sig till andra krisländer.

Fru talman! Även om Sverige som icke-euroland inte deltog i beslutet vore det intressant att höra statsministerns reaktioner på det.

Anf. 30 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Fru talman! Det är viktigt att inom ramen för återrapporteringen vara klar över att detta inte har diskuterats på Europeiska rådet utan mellan finansministrarna inom eurozonen. Dessutom är beslutet ännu inte färdighanterat. Det ska bland annat röstas om det på Cypern i kväll. Det är viktigt att förstå att det är stora ekonomiska värden som nu måste hanteras. Cypern är inte längre i ett sådant läge att det klarar av att vara verksamt på de internationella finansiella marknaderna. Om ingenting sker är det många som förutser en kollaps i det cypriotiska banksystemet. Det kommer i mycket stor utsträckning att leda till att småsparare, och även större sparare, gör stora förluster. Det ska vägas in när man nu försöker se vad man egentligen har kommit fram till.

Återigen: Det är en överenskommelse mellan den så kallade trojkan, som består av eurozonen, förhandlarna och bland annat Cypern. De har

fattat detta beslut. Det är bra om ett beslut kommer på plats. Det är bra om ett beslut kan komma på plats som stadgar upp och lugnar ned förhållandena på Cypern av det enkla skälet att om detta inte hanteras har det spridningsverkan, framför allt till Grekland och övriga närområdet men förmodligen också till andra delar av Europa. Därför är det bra om det nu hanteras.

Prot. 2012/13:80
19 mars

*Information från
regeringen*

Anf. 31 ROBERT HALEF (KD):

Fru talman! Tack, statsministern, för svaret!

Den ekonomiska krisen i EU hade förstås många orsaker, men en av de främsta var ändå euroländernas oförmåga att följa de finanspolitiska regler som de själva skrivit under på. Man ska också komma ihåg att det var de stora länderna, Tyskland och Frankrike, som gick före och började bryta mot stabilitetspakten. Sedan följde andra länder med eftersom ingenting gjordes för att hindra dem. Nu finns nya och mer ändamålsenliga finanspolitiska regler på plats; den akuta krisen verkar ännu inte vara över.

Mot bakgrund av detta vill jag fråga statsministern om han ser en större vilja hos euroländerna i dag att faktiskt hålla sig till det finanspolitiska regelverket?

Anf. 32 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Fru talman! Om det lär vi föra diskussioner under de kommande veckorna eftersom Frankrike har större underskott än vad finanspakten medger. Det leder uppenbart till en diskussion – som vi inte hade vid detta toppmöte – om huruvida man ska fullfölja detta fullt ut eller om man på något sätt ska få lättnader eller förlängda möjligheter att reagera. Det sades också att man bör följa den franska ekonomins utveckling och återkomma till frågan i maj.

Det som Tyskland gav besked om precis före toppmötet är också det notabelt. Det hade ingenting med underskottsmålet om 3 procent att göra, utan snarare jobbar Tyskland, precis som Sverige, med överskottsmål, och de har därför sagt att de snabbare vill återkomma i balans, det vill säga att inte ha underskott. För att göra det föreslår de ytterligare 4 miljarder i indragningar i den kommande budgeten.

Det visar att diskussionen förs från lite olika utgångspunkter, men det är klart att den samlade verkan i Europa just nu är att många krävs på stora utgiftsminskningar och skattehöjningar för att åtminstone nå upp till treprocentsmålet. Den fråga som ställs kommer att vara en fråga vi har anledning att återkomma till under våren.

Anf. 33 BÖRJE VESTLUND (S):

Fru talman! Den fråga jag hade tänkt ställa har Marie Granlund redan ställt, och därför ska jag ställa en annan fråga. Det gäller det som sades om skatterna. Det är glädjande att man på toppmötet tog upp frågan om skatteuppbörden och skatteundandragandet. Det är bra eftersom det visat sig att många av de länder som har kris har haft stora problem med det. Där har inte minst Sverige kunnat bidra med den effektiva skatteuppbörd som vi har.

Man nämner särskilt energibeskattnings och en gemensam konsoliderad bolagsskattebas. Vi i Sverige är ju mycket tveksamma till en konsolide-

derad bolagsskattebas. Jag vill därför fråga: Vilka inlägg gjorde statsministern i den frågan?

Anf. 34 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Fru talman! Det har vi diskuterat vid andra tillfällen. Det kom inte upp specifikt, utan det är framför allt finansministrarna som har diskuterat det. Det pågår ett arbete i kommissionen med att se hur man möjligen skulle kunna utforma en konsoliderad företagsskattebas, vilket Sverige känner stor tveksamhet inför.

Vi ska minnas att företagsbeskattningen, alltså bolagsskatten, i Sverige ger över 100 miljarder, i den nivån, i årliga intäkter. Exakt hur man utformar själva basen för detta är väl så viktigt som vilken skattesats man sätter. Det kan således ha stor påverkan på offentliga finanser, och vi tycker inte att sådant ska beslutas någon annanstans än i Sveriges riksdag. Det är en känd svensk position.

Det finns dock andra som driver på för att få mer av en harmonisering, och drivkraften för det är ofta att man önskar att de länder som har de lägsta bolagsskattesatserna ska tvingas höja dem. Den diskussionen lär alltså fortsätta, men det var faktiskt ingen diskussion specifikt om det på det här toppmötet.

Anf. 35 BÖRJE VESTLUND (S):

Fru talman! Det går inte, statsministern, att i varje fråga hävda att det är en känd svensk ståndpunkt. Det sade man ju också om regelförenklingar. Ändå finns det med i slutsatserna att det är vad man kommit fram till. I någon mening måste väl Sverige stå bakom det som man kommit överens om på ett toppmöte. Eller har jag fel i den meningen att vi inte står bakom det? Det innebär i så fall att vi gått med på såväl regelförenklingar som detta. Hur ska man tolka att det finns med i slutsatserna samtidigt som vi vet att Sverige i grunden är emot det?

Anf. 36 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Fru talman! Det var inte på det senaste toppmötet som det beslutet fattades. Det har funnits med sedan tidigare och är ett beslut som tillåter kommissionen att titta på den typen av förslag. Exakt hur det ska avgränsas och vilka det ska gälla är alltså ännu inte beslutat. Det är så man ska uppfatta slutsatstexten.

Anf. 37 BO BERNHARDSSON (S):

Fru talman! Tack för återrapporten, statsministern!

Jag har en ganska rak fråga. Går allt enligt planerna? När jag tar del av återrapporten och de skrivna slutsatserna får jag intrycket att det inte finns mycket till självkritik i de resonemang som förs.

Det talas om att man nu ska fortsätta den tillväxtvänliga budgetkonsolideringen. Det har pågått en tillväxtvänlig budgetkonsolidering i ungefär tre år. Resultatet är recession och massarbetslöshet. Ungdomsarbetslösheten är 50–60 procent i några av länderna.

Det är ganska enkelt att komma till någon sorts självkritisk ståndpunkt. Eller är det så att allt går enligt planerna? Borde det inte på några punkter idkas självkritik, göras om och göras bättre? Borde man inte

balansera om de åtgärder som ligger framför oss? Går allt enligt planerna?

Prot. 2012/13:80
19 mars

*Information från
regeringen*

Anf. 38 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Fru talman! Det finns inte *en* plan för Europa. Det finns 27 medlemsländer, och utvecklingen i dessa länder är väldigt olika. Våra diskussioner har förts utifrån rekommendationer som är olika många och med olika inriktning för varje medlemsland.

Går allt enligt planerna? Nej, det gör det inte. Väldigt många medlemsländer fullföljer inte de rekommendationer som finns. Många länder har fortfarande problem med konkurrenskraft, skatteuppbörd och många av de andra saker som här har nämnts.

Sverige får också rekommendationer. Man är till exempel väldigt oroad över den höga nivån på hushållens skuldsättning i Sverige och skulle gärna se ytterligare åtgärder mot detta. Men det innebär vissa problem, har vi påpekat, när det införs amorteringskrav och bolånetak. Driver man det väsentligt längre kommer vi att få se ett läge där unga människor utan stora kapitaltillgångar har svårt att komma in på bostadsmarknaden. Allting har en baksida. Allting måste vägas mot vartannat. Det gäller också det som Europeiska kommissionen rekommenderar.

Nej, det går inte enligt plan. Det finns väldigt mycket kvar att göra i de flesta av Europas länder. Det är delvis därför vi sitter på de här mötena och försöker följa upp de reformer som har gjorts.

Jag vill understryka att den som fortsatt hävdar att det nu är dags att avbryta sparandet, sätta fart på investeringarna och konsumera måste svara på frågorna: Med vems pengar ska detta göras? Vem ska betala? Läget är att de flesta har gjort precis detta fram till en punkt där de inte längre får låna mer eller där det ställs väldigt mycket högre räntekrav för att få låna mer och där man helt enkelt inte får in de skatter som ska finansiera de stora satsningarna.

Anf. 39 BO BERNHARDSSON (S):

Fru talman! Statsministern kan inte som svar på varje fråga gömma sig bakom att det är 27 enskilda länder som fattar besluten och har ansvaret. Statsministern vet lika bra som jag och alla andra att det pågår en process där man vill styra och samordna ländernas ekonomiska politik, framför allt inom eurozonen.

Naturligtvis har alla ett ansvar för det som sker – i synnerhet länderna inom eurozonen, men också andra länder som deltar i besluten på olika sätt. Vi har sexpacken, tvåpacken och finanspakten. Allt detta är ett uttryck för att man sätter press på de här länderna i en viss riktning och tvingar dem att vidta vissa åtgärder. Man kan inte springa ifrån det, statsministern, genom att säga att det där är upp till de 27 länderna själva. Så enkelt är det inte i världen eller Europa.

Går allt enligt planerna? Anser statsministern att han har medverkat till beslut i rätt riktning, eller borde man tänka om på vissa punkter?

Anf. 40 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Fru talman! Frågorna ställs som om vi hade en centraldirigism i Europa av ett slag som vi inte har. Det beror på att vi klokt har övervägt

varenda förändring i beslutsfattandet kring EU, som fortsatt respekterar nationell suveränitet och avvikande budgetpolitik.

Sedan finns mycket riktigt – framför allt för eurozonen, men en del av detta binder också Sverige – krav på att man inte ska underbalansera sin budget och driva upp för stora skulder. Det tycker jag i grunden är försvarligt. Om det var den frågan som ställdes är alltså svaret ja. Misskötsel i ett land sprider sig till andra, har vi lärt oss. Vi har anledning att ställa krav på att andra sköter sig och på att Sverige efterlever kraven. Det är bland annat det vi för diskussioner kring.

Men hela den europeiska terminen och det jag återrapporterat om bygger i grunden på en reformpolitik och reformförslag som sedan lägger hela sin tyngdpunkt på genomförande i de nationella parlamenten. Det beror i grunden på att vi inte har den typ av centraldirigism som frågeställaren antyder och som jag inte heller tror att Europa är redo att införa.

Överläggningen var härmed avslutad.

2 § Justering av protokoll

Justerades protokollen för den 12 och 13 mars.

3 § Avsägelse

Förste vice talmannen meddelade att *Maryam Yazdanfar* (S) anhållit om entledigande från uppdraget som ledamot av riksdagen från och med den 15 april.

Kammaren biföll denna anhållan.

Förste vice talmannen meddelade att *Björn Söder* (SD) avsagt sig uppdraget som suppleant i miljö- och jordbruksutskottet från och med den 20 mars.

Kammaren biföll denna avsägelse.

4 § Anmälan om kompletteringsval till miljö- och jordbruksutskottet

Förste vice talmannen meddelade att Sverigedemokraternas riksdagsgrupp på grund av uppkommen vakans anmält Olle Larsson som suppleant i miljö- och jordbruksutskottet från och med den 20 mars.

Förste vice talmannen förklarade vald *från och med den 20 mars* till

suppleant i miljö- och jordbruksutskottet
Olle Larsson (SD)

Förste vice talmannen meddelade att vid frågestunden *torsdagen den 21 mars kl. 14.00* skulle följande statsråd närvara:

Statsrådet Catharina Elmsäter-Svärd (M), statsrådet Gunilla Carlsson (M), statsrådet Tobias Billström (M), kultur- och idrottsminister Lena Adelsohn Liljeroth (M) och statsrådet Maria Arnholm (FP).

6 § Anmälan om inkomna uppteckningar från EU-nämnds-sammanträden

Förste vice talmannen anmälde att uppteckningar från EU-nämndens sammanträden måndagen den 25 februari och fredagen den 1 mars inkommit.

7 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 2012/13:314

Till riksdagen

Interpellation 2012/13:314 Kris för musikämnet på grundskolenivå
av Hillevi Larsson (S)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 16 april 2013.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang och resor.

Stockholm den 6 mars 2013

Utbildningsdepartementet

Jan Björklund

Interpellation 2012/13:316

Till riksdagen

Interpellation 2012/13:316 Vårdpersonalens arbetssituation
av Christina Zedell (S)

Interpellationen kommer att besvaras den 26 mars.

Skälet till dröjsmålet är redan inbokade engagemang.

Stockholm den 8 mars 2013

Socialdepartementet

Göran Hägglund (KD)

Enligt uppdrag

Marianne Jenryd

Expeditionschef

Till riksdagen

Interpellation 2012/13:317 Vårdkaoset i Stockholm och Skåne
av Ingela Nylund Watz (S)

Interpellationen kommer att besvaras den 26 mars.

Skälet till dröjsmålet är redan inbokade engagemang.

Stockholm den 8 mars 2013

Socialdepartementet

Göran Hägglund (KD)

Enligt uppdrag

Marianne Jenryd

Expeditionschef

8 § Hänvisning av ärende till utskott

Föredrogs och hänvisades

Redogörelse

2012/13:RS2 till konstitutionsutskottet

9 § Förnyad bordläggning

Föredrogs och bordlades åter

Konstitutionsutskottets utlåtanden 2012/13:KU14 och KU15

Utbildningsutskottets betänkande 2012/13:UbU8

Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2012/13:MJU11

Näringsutskottets betänkanden 2012/13:NU14 och NU15

Skatteutskottets betänkanden 2012/13:SkU17 och SkU19

Civilutskottets betänkande 2012/13:CU9

*Svar på
interpellationer*

10 § Svar på interpellation 2012/13:320 om transport av frihetsberövade

Anf. 41 Justitieminister BEATRICE ASK (M):

Fru talman! Helene Petersson har frågat mig vilka slutsatser jag dragit av betänkandet *Transporter av frihetsberövade* (SOU 2011:7) och vilka åtgärder regeringen avser att vidta för att underlätta för att transportverksamheten ska anordnas utifrån både rättssäkerhet och effektivitet.

Låt mig inledningsvis säga att det finns andra handräckningsuppgifter än transporter av frihetsberövade som polisen i dag sköter men som andra kan utföra. Problemet är att förutsättningarna att ta emot nya uppgifter inte alltid finns.

Utredningen om transporter av frihetsberövade personer hade i uppdrag att bland annat se över om transportverksamheten var ändamålsenligt organiserad och reformera den rättsliga regleringen. Utredningen skulle också göra en översyn av de verkställande myndigheternas behov av information i samband med handräckning.

Efter att utredningen redovisat sitt uppdrag fick Statskontoret i april 2011 i uppdrag att genomföra en konsekvensanalys av förslagen i utredningens betänkande. Statskontorets rapport (rapport 2011:28) och betänkandet har remissbehandlats.

Flera myndigheter utför i dag transporter av frihetsberövade. Denna uppgift ställer stora krav på en effektiv organisation och god samverkan mellan berörda myndigheter. Det är också viktigt att det finns en tydlig och heltäckande reglering som kan skapa förutsättningar för rättssäkra transporter av frihetsberövade. Betänkandet bereds i Regeringskansliet. Jag vill inte föregripa den beredningen.

Anf. 42 HELENE PETERSSON i Stockaryd (S):

Fru talman! Jag tackar justitieministern för svaret. En av anledningarna till att jag ställt denna interpellation är att jag har varit ute på en del arbetsplatsbesök, bland annat vid polismyndigheter i olika delar av landet. Jag har också stött på justitieombudsmännens ämbetsberättelser som ledamot i KU under ett antal år, och jag jobbar en hel del med hur vi ska leva upp till barnkonventionen.

Utifrån detta är det framför allt två frågor som jag skulle vilja diskutera med justitieministern: Använder vi polisens resurser på rätt sätt? Lever vi upp till barnkonventionen när det gäller hanteringen av unga? Det är framför allt dessa två delar som jag har stött på.

Jag börjar med det sistnämnda. Justitieombudsmännen har vid vissa tillfällen i sina ämbetsberättelser tagit upp frågan om det är nödvändigt att man använder polisens resurser när det gäller transport av unga.

Det finns olika delar när man transporterar unga. Det kan vara att de är frihetsberövade för sin egen skull. De kan vara på väg till ett LVU-hem, ett SIS-hem eller någon annan inrättning för att det är just de själva som har hamnat eller försatt sig i den situationen.

Men vi har också föräldrar som lever med exempelvis missbruksproblem och att barn ska fosterhemsplaceras. Då har också polisens målade bilar använts vid ett antal tillfällen, och man har varit uniformsklädd, beväpnad och hela den biten.

Detta tar utredningen upp ganska tydligt. Man måste verkligen fråga sig: Är det rätt att använda den resursen när man just transporterar unga?

Den andra saken, som jag egentligen tycker är allra viktigast, är att man också kräver en medverkan från den myndighet som begär en transport.

Det står säkert i olika regelverk i dag när man ska begära transport att det är önskvärt att man följer med. Men det finns inget lagstadgat krav. Detta har satt unga i en väldigt konstig situation.

Jag har fått mig berättat att man kör i stafett exempelvis från södra Sverige och långt upp i Mellansverige. Man stafettkör med polisbilar med tolv-, trettonåringar. Det talar bland annat JO om.

Det var en tolvårig flicka som hade rymt från sitt fosterhem för att besöka sina biologiska föräldrar. Man genomförde hemfärden till fosterhemmet igen med poliser.

Dessa situationer berör en ganska illa. Det är unga barn som är i en väldigt olycklig situation och mår väldigt dåligt. De borde absolut ha någon människa som finns i en annan del av deras verklighet som finns med dem också i de här situationerna.

Prot. 2012/13:80
19 mars

*Svar på
interpellationer*

Jag skulle till en början vilja höra justitieministerns kommentarer till det och framför allt vad ni gör under beredningsskedet. Jag har förståelse för att justitieministern inte berättar hur långt ni har kommit. Men jag vill ändå ta upp denna bit som en av de viktigaste delarna i utredningen.

Anf. 43 Justitieminister BEATRICE ASK (M):

Fru talman! Det är väldigt bra när riksdagsledamöter är ute på arbetsplatsbesök och ser den här typen av problematik. Just transportverksamheten är väldigt komplex. Vi har alla möjliga och omöjliga situationer.

Polisen används när det fordras myndighetsingripande av något slag eller när man riskerar att det blir våldsamt på något sätt. Då är det egentligen bara polisen som agerar.

Det är också så att polisen som organisation har en bredd och kompetens som ibland är väldigt användbar plus att de finns överallt och också arbetar alla tider på dygnet. Det är många skäl till att polisen används, men vi kan alltid diskutera effektiviteten.

Om vi tar barnen är det stora bekymret bristen på samverkan och att vi ser den speciella situationen. Det finns situationer där det är alldeles uppenbart att man måste använda sig av polis. Det är de som kan och ska ingripa och kan hantera det hela. Men jag vågar tro interpellanten att det också finns situationer där det kanske inte alls är det bästa.

Om man tittar på utredningens förslag, det remissinstanser pekar på och det vi också fått fram av Statskontorets analys handlar det om komplexiteten. Det är egentligen ett enda stort rop på bättre samverkan mellan berörda myndigheter i de olika specifika situationerna.

Justitieombudsmannen har påpekat att det egentligen saknas rättsstöd i en del delar av verksamheten. Det gäller till exempel när man överlåter åt Kriminalvården att hantera vissa typer av transporter. Vi har en problematik där med att det nog borde finnas lagstöd.

Skälet till att detta tar lite tid är komplexiteten i de rättsliga regleringarna och att man måste försöka se praktiskt på verksamheten.

Det ligger också i sakens natur att om ingen annan känner att de vill ta på sig uppgiften landar det hos polisen när A ska flyttas från en punkt till en annan.

Jag har stor respekt för barnperspektivet, där det kan bli väldigt olyckligt. Sedan finns det självklart också, som jag sade inledningsvis, situationer där barn är inblandade där det kan behövas bra medverkan från polisen.

Jag tycker nog inte heller att det är så märkvärdigt att man ibland önskar att den myndighet som har begärt handräckningen i någon mening finns med. Tänker vi på vissa transporter där barn är inblandade kan man väl tänka sig att socialsekreteraren eller lämplig personal ska vara med.

Det jag skulle vilja se, och som är en del i det arbete som pågår hela tiden, är att vi får bättre samverkan och också ordning och reda på regelverken. Det är i den andan vi arbetar just nu med beredningen.

Anf. 44 HELENE PETERSSON i Stockaryd (S):

Fru talman! Justitieministern säger att det är önskvärt att den beställande myndigheten finns med. Där skulle jag vilja gå längre. Jag tycker att det ska vara ett krav.

Det gäller exempelvis om socialtjänsten placerat någon yngre. Om det är missbruksvård kanske personen har uppnått mogen ålder, eller någonting sådant. Men det gäller framför allt vid LVU-placeringar. Där ska det inte räcka med "önskvärt", utan det ska vara ett krav att de finns med. Det är de som sedan ska följa upp, fortsätta vården och också hålla kontakten.

Jag skulle vilja återvända till det första jag sade om huruvida polisens resurser används på bästa sätt. Jag har fått höra att myndigheterna åtminstone upplever att det sker ett överutnyttjande.

En av polismyndigheterna i landet som jag har besökt hade fått begäran om 375 handräckningar under det senaste året. Det gällde LVU och även från Kriminalvården. Kriminalvården hade själv inte tillräckliga resurser att köra exempelvis personer från häkte. Det var också begäran från länsstyrelsen när det gällde djurskydd.

Det är ett brett spektrum, precis som justitieministern sade tidigare. Samtidigt ifrågasätter våra medborgare: Vart har alla de poliser tagit vägen som vi har utbildat och anställt?

Säger vi att de en lördagskväll transporterar frihetsberövade, som har rymt eller inte återkommit från exempelvis en permission, 75 mil genom hela södra Sverige, då kan man fundera: Är detta klokt och bra och rätt använda resurser?

Det är en annan sak också. En del upplever att det är en kostnadsfråga. Övriga myndigheter får en kostnad om de själva ska ordna transporten. De får kanske betala övertid till personalen.

Polisen själva upplever att de inte behöver betala något. Polisen finns ändå i tjänst. De finns, precis som justitieministern sade, dygnet runt, och då använder vi dem. Likadant är det med att det ibland ska ske på studs.

Tyvärr händer de flesta saker som människor inte mår bra av på storhelger, på lördagar och söndagar och på fredagar. Men det är också då som vi kanske behöver polisens resurser mer ute i samhället.

Vad har vi för möjlighet att planera? Utredningen tar också upp lite långsiktig planering. En del saker kan man kanske inte planera. De händer bara, och då måste man finnas där.

Utredningen tar upp väldigt många bra saker. Alla de saker som jag har hört ute på arbetsplatserna och de myndigheter som jag besökt har utredningen tagit upp och berört.

Det är väl bra att det remissbehandlas. Som ledamot i konstitutionsutskottet tycker jag att vi inte ska slarva med beredningen på något sätt. Men det måste ändå komma till något avslut och lösa sig på något sätt. Det är många som är berörda av det.

Jag tror att vi som medborgare behöver polisens resurser till andra saker.

Anf. 45 Justitieminister BEATRICE ASK (M):

Fru talman! Rikspolisstyrelsen tycker att det är utmärkt om andra kan sköta en del av den här verksamheten, så är det. Det är därför kriminalvården används mellan varven, och där har JO påpekat att rättslig reglering inte riktigt räcker.

Transporterna ska skötas, och problemet är att om ingen annan är beredd att ta över har vi att välja mellan att det inte sker en transport och att polisen får göra det, som så mycket annat. Det är detta som är lite besvärligt. Det är flera myndigheter som är inblandade, och fler måste ta ett ansvar. Det var skälet till att vi hade anledning att be Statskontoret att särskilt följa upp utredningens förslag, för vi tyckte inte att man svarade på alla de frågor som behövde belysas.

Jag har precis samma uppfattning som interpellanten. Vi önskar såklart att polisen mer ska kunna användas till andra verksamheter än handräckning och transportverksamhet och att det i görligaste mån ska planeras på ett bra sätt. Men det är en komplicerad verksamhet. I vissa situationer, till exempel när det handlar om psykiskt störda, finns det ingen annan som har de muskler rent rättsligt som ibland krävs i de sammanhangen än polisen. Då står och faller det med att polisen ställer upp. Det här kan naturligtvis bli betydligt effektivare; det är därför vi utrett det. Men det är många myndigheter som är inblandade, och vi måste säkerställa att vi får en bra ordning.

Det kan naturligtvis finnas ett överutnyttjande. I det här arbetet måste vi ha något slags helikopterperspektiv där vi ser till samhällskostnaden och effektiviteten så att vi använder resurserna så bra som möjligt till olika saker.

När det gäller den rättsliga verksamheten kan jag säga att en del av transportverksamheten har handlat om att transportera människor till förhör av olika slag. När häktet i Östersund lades ned – jag var i riksdagen då – protesterade vi mycket därför att det blev väldigt långa transporter. Interpellanten ger liknande exempel. Det var ett väldigt bekymmer. Det vi nu försöker göra är att minska transporterna över huvud taget, bland annat genom att utnyttja videokonferens och tekniska lösningar som gör att vi inte behöver frakta så många människor långa sträckor fram och tillbaka. På det sättet kan vi öka effektiviteten.

Från regeringens och min sida finns det ingen som helst anledning att dra ut på det här mer än nödvändigt, men det är en komplicerad materia och väldigt många olika typer av transporter som sköts av flera olika myndigheter. När vi ska göra förändringar och organisera det hela är det många olika inblandade, plus att den faktiska verksamheten måste ha lagstöd. I och med att det ser ut som det gör är det lätt att man tappar någonting mellan två lösningar. Det är det som gör att det hela blir komplicerat.

Självklart är det min bestämda ambition att polisen inte ska ägna sig åt transportverksamhet när man inte behövs och att vi ska se till rätts-säkerheten och tryggheten i de här transporterna. Låt oss ta barnen som exempel igen. Det är självklart att transporterna måste ske på ett sådant sätt att förflyttningen blir medmänsklig och väl fungerande. Ibland har polisen den kompetensen, för vi arbetar ibland med barn i utsatta situationer. Det är inte alltid de som sköter transporterna som har den kompetensen, och det måste vi ha för ögonen.

Jag kan försäkra att vi jobbar väldigt intensivt med de här frågorna, men det tar tid. Det är sällan som någon är beredd att ta på sig nya upp-gifter men väldigt många som vill bli av med dem de redan har.

Anf. 46 HELENE PETERSSON i Stockaryd (S):

Fru talman! Det är ett bekymmer om det är så som justitieministern säger att det är ingen som är beredd att ta över ansvaret och att det därför blir svårt att göra något. Jag kan på något sätt förstå det; det är väl ingen som vill ta på sig ett extra arbete, precis som justitieministern säger. Jag har inte sett remissvaren, men jag kan gissa mig till att man inte är så pigg på det från olika håll.

Man pekar ändå på i utredningen att det ska ställas större krav på beställande myndigheter. Man ska verkligen tänka ett varv till: Kan det här utföras på något annat sätt? Vilket ansvar har vi som beställande myndighet för att den här åtgärden blir utförd? Det får inte vara så att det blir det lättaste sättet: Vi har ingen person på plats nu, alltså begär vi handräckning från polisen.

Det måste vara det primära.

Det andra är att om det finns unga inblandade ska det vara ett lagkrav på att någon följer med från de sociala myndigheterna. Jag kan inte se att vi kan komma undan det, justitieministern. Ur barnkonventionens perspektiv och ur ungas perspektiv över huvud taget är vi skyldiga dem det. Jag har fått mig berättat hur en liten sitter i baksätet på en polisbil, gråter och i princip inte vet vad som händer runt omkring.

Barnombudsmanen kom med en rapport i dag om häktesförvar av unga. Jag känner att det finns en parallell.

Självklart ska det vara en rättssäker process, och det är regeringens ansvar. Jag hoppas att vi får se ett förslag från regeringen i denna fråga ganska omgående.

Anf. 47 Justitieminister BEATRICE ASK (M):

Fru talman! Utredningen föreslår definitivt att den beställande myndigheten ska medsända egen personal vid transport, så det är klarlagt. Utredningens huvudförslag är att polisens resurser endast ska användas när ett frihetsberövande ska verkställas, då man använder polisens särskilda kompetens, medan kriminalvården ska ta över en del av annan typ av transportverksamhet. Då krävs som JO har sagt lagstöd.

Jag nämnde inte det tidigare, men polisen är positiv och kriminalvården är också positiv till detta. Men det är som sagt flera andra myndigheter inblandade. Det gäller att få varje detalj på plats så att det blir riktigt och att det sker effektivt.

Det finns en problematik när det gäller kostnadsberäkningarna. Utredningens kostnadsberäkningar kontra Statskontorets och en del andra har inte riktigt stämt. Vi måste veta hur det ser ut. Hela ambitionen var att skapa en effektivare transporttjänst, men kostnaderna ser ut att bli högre. Det är inte huvudproblemet, för om det blir bra kan det vara riktigt i alla fall. Men det finns en sådan problematik. Underlaget har varit sådant att vi har behövt ta fram kompletterande material för att se hur man gör.

Sedan finns den komplexa del av verksamheten där sjukvården och andra vid vissa tillfällen inte ser något annat råd än att vända sig till polisen och där man inte ska vara tvärsäker på att kriminalvården i alla delar ska ta den typ av ansvar som måste tas.

Sedan är det naturligtvis väldigt besvärligt med barnperspektivet. Vårt stora bekymmer är att en och annan ung person begår allvarliga

Prot. 2012/13:80

19 mars

Svar på
interpellationer

brott och hamnar i besvärliga situationer. Det är aldrig enkelt, men det är dess värre problem som polisen ganska ofta tvingas att hantera.

Det här är en fråga som vi arbetar med och som vi tycker är viktig men komplicerad.

Överläggningen var härmed avslutad.

11 § Svar på interpellation 2012/13:304 om exportkrediter till diktaturer

Anf. 48 Statsrådet EWA BJÖRLING (M):

Fru talman! Hans Linde har frågat mig vilka initiativ jag avser att ta för att koppla det svenska exportfrämjandet till tydliga kriterier för respekten för mänskliga rättigheter, vad jag avser att göra för att öka möjligheterna till insyn i den verksamhet som Exportkreditnämnden, EKN, och AB Svensk Exportkredit, SEK, bedriver samt vad jag avser att göra för att öka möjligheterna till ansvarsutkrävande för dessa organisationers verksamhet. Ansvaret för det senare bolaget ligger i regeringen hos statsrådet Peter Norman, men jag svarar även om det.

Det statliga exportfrämjandet och exportkrediterna syftar till att främja handel och möjliggöra att utbud och efterfrågan lättare kan mötas på de internationella marknaderna. Det gynnar både export- och importländerna. Exportkrediter ökar dessutom möjligheterna att säkra finansieringen till investeringar inom till exempel infrastruktur i utvecklingsländer. Regeringen anser inte att det finns någon motsättning mellan handel, investeringar och respekten för mänskliga rättigheter.

Det är snarare så att ett ökat ekonomiskt utbyte bidrar till att skapa kontakter mellan folk och till att sprida nya idéer och influenser till slutna länder. Sverige har också ett starkt engagemang för att medverka till stärkandet av demokrati och mänskliga fri- och rättigheter globalt.

Svenska företag kan bidra till en positiv utveckling i de länder där de verkar, inte minst genom att sprida sunda influenser och agera som föredömen. Regeringen uppmuntrar därför företagen att arbeta med hållbart företagande och att följa de internationella riktlinjer som finns inom området. De viktigaste av dessa är FN:s Global Compact, OECD:s riktlinjer för multinationella företag och FN:s vägledande principer för företag och mänskliga rättigheter. Vi förväntar oss att svenska företag respekterar mänskliga rättigheter i all sin verksamhet. Regeringen håller sig informerad om svenska företags agerande i utlandet bland annat genom våra ambassader.

EKN och SEK har som uppgift att försäkra respektive finansiera svenska exportföretag inom ramen för de villkor som sätts av EU, OECD och WTO. Det innebär att de ska följa OECD:s rekommendation om ett gemensamt förhållningssätt för miljö och social hänsyn vid statsstödda exportkrediter, oftast kallad common approaches. Rekommendationen föreskriver att för exportkrediter avseende större affärer i känsliga branscher ska en analys göras av konsekvenserna avseende miljö och social hänsyn, inklusive mänskliga rättigheter, hos det projekt som leveranserna ska gå till.

Den operativa styrningen av myndigheten EKN hanteras av dess styrelse. Regeringen tar inte ställning till enskilda affärer. Regeringen har via myndighetens regleringsbrev givit EKN i uppgift att vidareutveckla arbetet med frågor rörande bland annat mänskliga rättigheter i enlighet med OECD:s rekommendationer på dessa områden. EKN ska informera företagen om de internationella normerna inom området.

Även i det statligt ägda bolaget SEK ligger den operativa styrningen av verksamheten hos styrelsen. Regeringen har slagit fast att de statliga bolagen ska ha en genomtänkt och förankrad policy och strategi samt fastställda mål för att hantera hållbart företagande. De förväntas bedriva ett aktivt arbete i dessa frågor både internt och i samarbete med affärspartners, kunder, leverantörer och andra intressenter. I SEK:s ägaranvisning framgår det att SEK ska ta hänsyn till mänskliga rättigheter, miljö, korruption, arbetsvillkor och andra relevanta faktorer. SEK har valt att ställa sig bakom principerna i FN:s Global Compact och att delta i projektet Global utmaning.

Verksamheten i både EKN och SEK förutsätter att de företag som ansöker om exportkrediter kan lita på att känslig affärsinformation inte når deras konkurrenter. Därför omfattas exportkreditverksamheten av sekretesslagen. SEK omfattas som statligt bolag vidare inte av samma offentlighetsregler som myndigheten EKN. Både EKN och SEK informerar däremot genom sina årsredovisningar och på andra sätt om sin verksamhet. Regeringen följer löpande upp verksamheten genom sedvanliga processer för myndighets- och bolagsstyrning såsom myndighetsdialoger och en aktiv bolagsförvaltning i enlighet med statens ägarpolicy.

Vilka exportmarknader som EKN och SEK har störst engagemang på styrs i hög utsträckning av var de svenska företagen har sina kunder. När det gäller Iran har EU, på grundval av ett FN-beslut, infört successivt skärpta restriktioner som innebär att inga nya exportkrediter får ställas ut, med undantag för affärer som gäller mat och medicin.

Anf. 49 HANS LINDE (V):

Fru talman! Jag tackar handelsminister Ewa Björling för det utförliga svaret. Det finns flera anledningar till att Vänsterpartiet har valt att lyfta upp frågan om svenska exportkrediter, vilket är en form av exportstöd, till diktaturer.

Bland annat har vi kunna följa hur de svenska organisationerna Amnesty och Diakonia har presenterat ett par rapporter, i februari 2011 och i juni 2012, om de svenska exportkrediterna. Där riktar de ganska hård kritik dels mot den bristande transparensen i beslutsprocesserna om vilka exportkrediter man utfärdar, dels mot bristen på tydliga kriterier och krav när det gäller mänskliga rättigheter när exportkrediterna utfärdas.

Samtidigt har det pågått ett intensivt arbete inom FN och OECD de senaste åren för att öka transparensen i medlemsländernas exportfrämjande politik och för att öka samstämmigheten mellan handelspolitiken å ena sidan och arbetet för de mänskliga rättigheterna å andra sidan.

Precis som handelsministern sade har Sverige förbundit sig att följa de här rekommendationerna, men jag tycker att det är i högsta grad oklart på vilket sätt de här rekommendationerna har omsatts till verklig politik när det gäller svenskt exportfrämjande.

Man kan sammanfatta Ewa Björlings svar genom att säga att Ewa Björling bedömer att allting fungerar bra i dag och att det inte finns några som helst behov av att göra förändringar när det gäller svenskt exportfrämjande. Jag tycker att det finns en mening i Ewa Björlings svar som är mycket talande. Det är när Ewa Björling säger så här: "Regeringen anser inte att det finns någon motsättning mellan handel, investeringar och respekten för mänskliga rättigheter."

Den borgerliga regeringen anser alltså att inte finns några som helst motsättningar mellan svensk vapenexport till diktaturen Saudiarabien och mänskliga rättigheter. Det har inte funnits några som helst motsättningar mellan investeringar och mänskliga rättigheter när Lundin Oil har investerat i Sudan. Och när organisationen Reportrar utan gränser presenterade en stor rapport i förra veckan där de pekade ut företag i Europa som försåg diktaturer med utrustning som kunde användas för att inskränka pressfriheten och menade att det här fanns en motsättning mellan just handel och mänskliga rättigheter är alltså regeringens svar att de har fel.

Handel kan självfallet bidra till ökade kontakter och till att idéer sprids. Det gynnar så klart demokratisering, men det finns också en lång rad exempel på motsatsen. Det handlar om vad som exporteras och hur det sker när vi bedriver handel och gör investeringar.

Ewa Björling får ursäkta, men jag tycker att det är naivt, på gränsen till verklighetsfrånvänt, att uttala sig så kategoriskt och säga att det inte finns någon som helst motsättning mellan handel och mänskliga rättigheter.

Jag kanske ska understryka att min interpellation inte handlar om huruvida vi ska handla med diktaturer eller inte. Det kan vi diskutera i ett annat sammanhang. Den handlar om när och hur statliga exportorgan ska använda våra gemensamma skattemedel för att direkt gå in och stödja handel med och investeringar i diktaturer.

Handelsministern har alldeles rätt i att det inte är regeringen som fattar de enskilda besluten när det handlar om att utfärda exportkrediter, men regeringen har självfallet det övergripande ansvaret för denna verksamhet. Regeringen kan styra genom regleringsbrev och genom ägarpolicy om den inte är nöjd.

Handelsministern säger gång på gång att hon förväntar sig att EKN och de andra organen ska följa de här riktlinjerna. Problemet är att det inte går att följa upp om de tar hänsyn till mänskliga rättigheter eller inte eftersom de här processerna är oerhört slutna i dag. Ser verkligen inte handelsministern några som helst behov av att reformera den här verksamheten?

Anf. 50 Statsrådet EWA BJÖRLING (M):

Fru talman! Låt mig börja med att säga, vilket jag har gjort många gånger tidigare här i kammaren, att jag tycker det är bra att svenska företag finns representerade även på svåra marknader. Vi ska inte handla med allt och alla, men jag är övertygad om att handel kan vara ett kraftfullt verktyg för att bekämpa fattigdom och främja mänskliga rättigheter. Att bojkotta och isolera länder där det förekommer missförhållanden och övergrepp är ofta en dålig lösning som lätt blir kontraproduktiv.

Genom handel ökar vi i stället inblicken i slutna länder. Vi bidrar genom att ta med oss bättre värderingar till de här länderna, och vi bygger

relationer som kan användas, till exempel via CSR, corporate social responsibility, till att förändra situationen för människor i verkligheten, på marken, i dessa länder där det är svårt.

Svenska företag bidrar till en mycket positiv utveckling på många håll i världen och utgör förebilder genom sitt ansvarsfulla agerande. Jag är övertygad om att det ansvarsfulla företagandet bidrar till vår långsiktiga konkurrenskraft. Regeringen är mycket aktiv i strävan efter att underlätta och stärka det här arbetet.

Sedan ska jag också säga att i den bästa av världar skulle vi inte behöva några statliga exportkrediter eller exportgarantier, men som verkligheten ser ut i dag är det en förutsättning för att våra företag ska kunna konkurrera med företag från andra OECD-länder på likvärdiga villkor på vissa marknader, i vissa länder och i vissa situationer. Jag tror att det är bra både för våra företag och för människorna i de länder där de svenska företagen faktiskt förbättrar möjligheterna att kommunicera genom att till exempel bygga ut mobiltelefoninäten, skapa arbetstillfällen på lastbilsfabrikerna eller bidra till att nya mediciner utvecklas. Jag tror att det är bra att vi hjälper till att utveckla jordbruket, bidrar till ökad tillväxt och tar ansvar som går utöver det landets lagstiftning kräver, till exempel inom personalvård.

För mig är handel och ekonomisk tillväxt en viktig del i svaret på hur vi också skapar ett bättre Sverige samtidigt som vi bidrar till en mer välmående och förhoppningsvis friare värld.

Hans Linde är bra på att hitta exempel på saker som han tycker har gått fel. Det är viktigt att även sådant lyfts fram så att vi kan arbeta ännu hårdare för att bli bättre. Samtidigt undrar jag ibland hur Hans Lindes och Vänsterpartiets lösning ser ut. Det är lätt att tro att det till stor del handlar om att säga nej, om bojkott och om att isolera. Jag måste få ställa frågan: Är det verkligen en hållbar väg framåt?

Jag ska snabbt också kommentera den här rapporten från Amnesty och Diakonia som Hans Linde talar om. Den har granskats noggrant inom UD. Jag tycker att det är jättebra att det finns NGO:er som engagerar sig i den här viktiga verksamheten, och det är bra att många är med och tycker till och framför sina synpunkter. Med detta sagt vill jag påpeka att jag inte håller med om allting som sägs. Jag tycker inte att kritiken i alla delar är särskilt väl underbyggd. Många gånger ser man inte till hur det verkligen ser ut, på riktigt. Man talar om exportstöd till diktaturer. Jag tycker också att det är viktigt att säga att det här handlar om garantier för svenska företag. Det är sanningen.

Anf. 51 HANS LINDE (V):

Fru talman! Nu förtydligar sig handelsministern och flyttar sig flera steg bort från det svar som ursprungligen kom. Nu sade handelsministern att handel *kan* vara ett verktyg. Jag håller helt med. Handel *kan* vara ett verktyg, beroende på vilka varor vi handlar med och hur vi bedriver handel. Men det var inte det som handelsministern sade i sitt svar. Då sade handelsministern att det inte finns någon motsättning mellan handel, investeringar och mänskliga rättigheter. Det är helt olika saker, handelsministern.

Det finns självklart en lång rad positiva exempel. Jag stöter på dem när jag är ute och reser i världen. Det finns svenska företag som agerar

Prot. 2012/13:80
19 mars

Svar på
interpellationer

som föredömen och sprider goda värderingar, men motsatsen finns också.

Jag tror att vi är många som de senaste åren har upprörts över rapporteringen om det svenska företaget Lundin Oil och dess investeringar i en lång rad diktaturer runt om i världen. Jag tror att det är ett sådant exempel där vi kan se att det nog har funnits en del motsättningar mellan investeringar, handel och mänskliga rättigheter. Frågan blir här: Har Lundin Oil i något sammanhang fått svenskt exportstöd från något statligt bolag eller någon svensk myndighet? Den frågan kan vi inte få något svar på, för de här affärerna är sekretessbelagda. Varken svenska skattebetalare, jag som riksdagsledamot eller de människor som bor i länder där Lundin Oil har investerat kan i dag utkräva ansvar av Sverige och få ett tydligt svar på om Sverige har varit med och stöttat den här verksamheten. Det tycker jag är ett grundläggande problem.

Sedan frågade handelsministern vad som är Vänsterpartiets lösning. Vi har i vår interpellation lyft fram de förslag som nu diskuteras i till exempel Storbritannien om ökad öppenhet och transparens och om att man ska ha tydliga mål, som går att utvärdera, för mänskliga rättigheter när man utfärdar de här kriterierna.

Fru talman! En av orsakerna till att vi har ställt den här interpellationen är att vi bad riksdagens utredningstjänst att kartlägga det svenska exportstödet till Nordafrika och Mellanöstern under den borgerliga regeringen. Jag måste erkänna att jag blev förvånad över resultatet, för vi ser att det handlar om mångmiljardbelopp som svenska myndigheter och statliga bolag har gått in med för att garantera affärer med diktaturer.

Bara under 2011 gick Exportkreditnämnden, EKN, in och garanterade affärer med Nordafrika och Mellanöstern för 12,2 miljarder kronor. Samtidigt som vi såg att de här diktaturerna ifrågasattes av människor ute på gatorna och samtidigt som vi såg de här diktaturerna svara med våld och övergrepp valde en svensk myndighet att utfärda garantier för 12,2 miljarder kronor.

Man har utfärdat garantier till länder som Syrien, Egypten, Jemen och Bahrain – där för övrigt en svensk medborgare sitter fängslad som samvetsfånge. Men de största mottagarna av de här exportkrediterna var Saudiarabien och Iran. Jag tycker att det är uppseendeväckande, och jag tycker också att det är relevant att fråga sig hur de här mycket omfattande affärerna i mångmiljardklassen har påverkat möjligheten för människorna i de här länderna att kräva demokrati och mänskliga rättigheter.

Det vi upptäckte när vi började gräva i de här sakerna var att jag som folkvald riksdagsledamot inte kunde få ett rakt svar på hur omfattande det svenska exportfrämjandet är till exempel i ett land som Saudiarabien. Exportkreditnämnden valde att redovisa vilka länder de hade gått in i. Däremot valde AB Svensk Exportkredit, SEK, trots upprepade förfrågningar från både riksdagens utredningstjänst och Sveriges Television, att inte lämna ut några som helst uppgifter om sin verksamhet.

Är det rimligt att vi i dag inte kan få besked om hur stora belopp man har gått in med från Svensk Exportkredit i till exempel Saudiarabien de senaste sex åren? Det tycker jag är en av de frågor som vi behöver titta mer på. Här är ett tydligt exempel där vi skulle behöva ha mer transparens. Vi måste kunna veta var svenska myndigheter och svenska statliga bolag väljer att gå in och ha sin verksamhet.

Fru talman! Regeringen måste respektera sekretesslagen både avseende utrikessekretess och affärssekretess. Det gäller också de organisationer och myndigheter som genomför det statligt stödda exportfrämjandet, till exempel EKN, Exportkreditnämnden. Regeringen kan inte heller lägga sig i myndigheters tillämpning av sekretesslagen hur som helst, på grund av reglerna om ministerstyre. Det här är en verklighet som vi ofta möter inom UD – behovet av avvägningar mellan å ena sidan så stor öppenhet som möjligt och å andra sidan betydelsen av att inte omedelbart berätta om allt vi känner till för alla, eftersom det skulle kunna skada våra relationer med andra länder eller svenska företags möjligheter att lyckas med sina affärer.

Det är sällan självklart var den här avvägningen ska landa. Den som försöker hävda att det finns en enkel och självklar lösning på problematiken tycker jag misstar sig. Visst går det att säga att all information bör vara tillgänglig för alla omedelbart. Men då måste man också vara införstådd med att det riskerar att skada Sveriges inflytande och våra företags möjligheter att göra affärer. Det i sin tur innebär att någon annan skulle kunna dra fördel av detta. Exempelvis skulle det i Afrika kunna röra sig om att ett kinesiskt företag får en order i stället för ett svenskt, vilket i sin tur med stor sannolikhet skulle påverka saken på marknaden i det berörda landet.

Vi ska inte anpassa oss efter en kinesisk måttstock. Vi ska ha så stor transparens som möjligt, men vi ska inte heller låta oss luras av något som säger att det finns enkla svar på svåra avvägningar.

Så till frågan om exemplet med Storbritannien, som Hans Linde tar upp. Jag ska säga att jag inte känner till några detaljer om vad som genomförts eller står i begrepp att genomföras i Storbritannien. I interpellationen framgår att det rör sig om ett förslag i parlamentet men inte om något beslut har fattats eller ej. Vad jag kan säga innan jag har haft möjlighet att sätta mig in i saken mer noggrant är att de villkor som nämns förefaller överensstämma med OECD-rekommendationen, common approaches, på exportkreditområdet som både EKN och SEK följer.

Här hemma är kärnan i Business Swedens statliga uppdrag att ge exportinformation och rådgivning till små och medelstora företag.

Jag ska också passa på att kommentera Iran, eftersom frågan har varit uppe om varför EKN har ställt ut exportkrediter till Iran. Hans Linde tog upp det som ett tydligt exempel.

EKN följer naturligtvis de sanktioner som beslutats i EU och FN, och det gör att inga nya exportkrediter har ställts ut på länge. Däremot finns gamla åtaganden från tiden före sanktionerna som fortfarande löper, och det här är i förenlighet med sanktionsregimen.

Fru talman! Jag tycker att vår handelsministers svar är ganska svartvita. Antingen råder det total sekretess eller total offentlighet. Antingen går vi in med exportkrediter till Saudiarabien för 15 miljarder eller så bojkottar vi landet. Det finns självklart fler möjligheter här, och det finns ökade möjligheter att ta steg för ökad öppenhet. Det finns också möjlighet att skärpa kraven i de här olika affärerna när det gäller mänskliga rättigheter.

När det gäller till exempel den öppenhet som finns i dag hanterar Exportkreditnämnden, EKN, tusentals ärenden varje år, men man lägger bara ut två på sin hemsida där man offentliggör hur man har tittat på frågor om mänskliga rättigheter. Man lägger upp de här två fallen i 30 dagar, sedan tar man tillbaka dem igen, och det finns igen möjlighet att i efterhand se vilka uppgifter som har funnits.

Det här begränsar såklart kraftigt möjligheten till både insyn och ansvarsutkrävande för mig som riksdagsledamot, för svenska skattebetalare och för de människor runt om i världen som berörs av de här frågorna. Jag har full förståelse för att det inte kan vara total offentlighet i varje enskild affär, för det skulle skapa problem för de enskilda företagen. Men jag tror att det finns betydligt större utrymme att redovisa i vilka länder man går in med exportkrediter, vilka varuslag man stöder och fler exempel på hur man tar hänsyn till mänskliga rättigheter.

Jag måste säga att jag blir oroad av handelsministerns svar. Jag och handelsministern har haft den här debatten vid en rad tillfällen, just om frågor som rör mänskliga rättigheter och svensk handelspolitik. När man lyssnar på handelsministern verkar det som om handelsministern betraktar sitt område som helt frikopplat från det arbete som pågår i Sverige när det gäller mänskliga rättigheter och demokrati. Det verkar som om handelspolitiken helt frikopplas från den breda utvecklingspolitiken där vi ska bekämpa fattigdom och utgå från de fattigaste människornas perspektiv.

Jag tycker att det är oroväckande. Vi kan inte ha en svensk handelspolitik som är så frikopplad från de mänskliga rättigheterna.

Anf. 54 Statsrådet EWA BJÖRLING (M):

Fru talman! Det är precis som Hans Linde säger: Vi har haft den här debatten ett flertal gånger förut, och vi håller inte alltid med varandra. Jag tycker ändå att det är glädjande att Hans Linde i dag säger att det inte alltid är fel med handel i svåra länder utan att handel kan vara bra även där. Det är annars den uppfattningen man kan få när man lyssnar på Hans Linde. Det är ett stort framsteg, och det är jag glad att höra.

Regeringen tror inte på att tvång är den bästa lösningen eller det självklara svaret på hur vi får svenska företag att uppträda så bra som möjligt ute i världen framför allt i svåra länder. Det vill jag säga.

Min utgångspunkt är i stället att det bör löna sig att göra rätt, att ta ansvar och agera långsiktigt. Jag menar att det är på en sådan grund som vi också kan uppnå ett genuint och långsiktigt engagemang för de principer om social och miljömässig hänsyn som samlas inom ramen för konceptet CSR, där även mänskliga rättigheter och att arbeta mot korruption ingår.

Jag har under min tid som handelsminister mött många svenska företag som går i spetsen runt om i världen när det gäller att ta det här ansvaret. Jag har sett hur de i sin dagliga verksamhet bekämpar hiv/aids i södra Afrika, hur de uppmuntrar till stärkta mänskliga rättigheter i Kina och hur de bidrar till uppbyggnad av hållbara och miljövänliga städer i Mellanöstern.

Jag gläds verkligen åt att se att svenska företag agerar som CSR-pionjärer, inte bara för att det ligger i våra traditionella värderingar där miljöhänsyn, fattigdomsbekämpning och mänskliga rättigheter står i fokus

utan också för att jag är övertygad om att detta stärker vår internationella konkurrenskraft.

Företagens grunduppgift är naturligtvis att tjäna pengar. Detta är i grunden bra och resulterar under rätt förutsättningar i tillväxt och utveckling, inte bara i Sverige utan också globalt. Men det är också så att svenska företag går i spetsen redan i dag just när det gäller konceptet CSR.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 2012/13:80
19 mars

Svar på
interpellationer

12 § Svar på interpellation 2012/13:307 om tvärbanan Arvidsjaur–Jörn

Anf. 55 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M):

Fru talman! Leif Pettersson har frågat mig hur jag kan medverka till att tvärbanan Arvidsjaur–Jörn åter öppnas för trafik och om jag kommer att ta sådana initiativ.

Regeringen lämnade den 12 oktober 2012 propositionen *Investeringar för ett starkt och hållbart transportsystem* till riksdagen. I propositionen lägger regeringen fast de principer som ska gälla för den kommande planperioden 2014–2025 avseende ekonomiska ramar och prioriteringar.

Efter att riksdagen behandlat propositionen gav regeringen Trafikverket i uppdrag att genomföra åtgärdsplaneringen för planperioden. Trafikverket ska lämna ett förslag till nationell plan till Regeringskansliet i juni 2013. I framtagandet av ett förslag till nationell plan bör Trafikverket i dialog med regionala företrädare, operatörer och andra intressenter se över och pröva möjligheterna att vidta ytterligare långsiktiga åtgärder på lågtrafikerade järnvägar inklusive Inlandsbanan.

I det sammanhanget kommer frågan om medel till tvärbanan Arvidsjaur–Jörn att prövas. Regeringen bereder sedan förslaget och kommer under våren 2014 att slutligt fastställa den nationella planen.

Anf. 56 LEIF PETTERSSON (S):

Fru talman! Jag tackar för svaret på min interpellation, även om det var det förväntade och innehöll ganska lite.

Jag ville med min interpellation sätta ljuset på att fler öst–västliga förbindelser behöver öppnas i det svenska järnvägsnätet. Tvärbanan mellan Arvidsjaur och Jörn är ett utmärkt exempel på där detta skulle vara möjligt. Det kan dessutom redan från början vara ett projekt som skulle ha kunder. Skogsnäringen i området har länge frågat efter en möjlighet att frakta större volymer från inland till kust. I dag är det så att viss areal i området inte tas ut eftersom frakten inte fungerar.

Det är dessutom så att biltestverksamheten är stor i området, och de vill ha säkrare transporter än de vägtransporter som man i dag är hänvisad till. Det har varit trafikolyckor där ekipage med testbilar har varit inblandade, och sådana olyckor blir mycket dyra för de inblandade. Dessutom riskerar man att företagshemligheter kommer ut när nya modeller som ska testas blir föremål för oönskad exponering.

Fru talman! Det här är inte heller ett dyrt projekt. Inlandsbanan AB har beräknat vad en start skulle kosta, och det är i storleksordningen 66 miljoner kronor. Det är visserligen en icke föraktlig summa pengar, men i infrastruktursammanhang är det en mycket låg kostnad.

Jag kan ha viss förståelse för att infrastrukturministern hänvisar till kommande åtgärdsplan, men eftersom vi bägge vet att Inlandsbanan och dess tvärbanor inte i någon större utsträckning kommer att finnas med i det här arbetet vore ett besked från ministern välkommet, inte minst från Arvidsjaur och Arjeplogs utgångspunkt. Om man skulle kunna planera trafik på tvärbanan Arvidsjaur–Jörn skulle mycket kunna vinnas.

Fru talman! Om man dessutom ser det från hela järnvägssystemets funktion är banan viktig. Den skulle ge omledningsmöjligheter som är mycket värdefulla och som inte finns i dag. När nu regeringen har dragit ner rullgardinen för Norrbotten ger detta en möjlighet att i händelse av en olycka eller annat stopp på Norra stambanan få trafiken att flyta. Stålpendlarna från Luleå och Torneå skulle inte fastna, utan de skulle komma fram till sina destinationer i Borlänge och Avesta, visserligen försenade men dock komma fram.

Trots det svar ministern har lämnat på min interpellation skulle jag därför en än gång vilja fråga om det inte är dags att tänka om och nu ge ett glatt besked till inlandet, särskilt Arvidsjaur och Arjeplog, att trafiken på tvärbanan kan återupptas.

Anf. 57 ISAK FROM (S):

Fru talman! Jag vill tacka infrastrukturminister Catharina Elmsäter-Svärd för svaret och även tacka Leif Pettersson, som har ställt en väldigt viktig näringspolitisk interpellation som har stor betydelse för mitt län Västerbotten och även för min hemkommun Norsjö.

I Bastuträsk har det etablerats en öppen godsterminal som ger nya förutsättningar för effektiva och miljövänliga transporter. Terminalen förväntas bli en betydelsefull del i regionens transportsystem och kommer att bidra till att mer gods överförs till järnväg. Detta bidrar i sin tur till minskade utsläpp av växthusgaser och till ökad trafiksäkerhet, då antalet tunga transporter på vägen minskar.

Projektet med godsterminalen i Bastuträsk har kommit halvvägs, och terminalen är nu öppen för trafik. Vår region – norra Västerbotten och Norrbotten – domineras av internationellt mycket konkurrenskraftig industri som baseras på malm, skog och energi. Hållbara transportlösningar är mycket betydelsefulla för vår basindustris konkurrenskraft och utvecklingsmöjligheter.

Godsterminalprojektet i Bastuträsk i Norsjö kommun har genomförts i tre etapper, och satsningen har kommit halvvägs. Man har elektrifierat anslutningen till Skelleftebanan. Man har byggt ut lastspår och lastyta under hela 2012, och terminalen är nu öppen för trafik. Den kommer att fortsätta att byggas ut under 2013.

Bastuträskterminalen är ett väldigt bra exempel på ett samarbete mellan privat och offentlig aktör som har fungerat. Projektet har i huvudsak finansierats av Norsjö kommun som har varit projektägare, men även genom EU:s mål 2, övre Norrland, region Västerbotten. Trafikverket har även varit involverat. Holmen Skog är involverat och Norsjöfrakt är

involverat liksom Bröderna Wikström Skogsbilarna AB och Fabriken AB.

Min fråga till infrastrukturministern är: När tror ministern att gods och virke från norra Västerbotten och A-kommunerna kan komma att fraktas på spåret mellan Arvidsjaur och Jörn, vidare till Bastuträsk och sedan ut i världen?

Prot. 2012/13:80
19 mars

*Svar på
interpellationer*

Anf. 58 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M):

Fru talman! Det är alltid lika spännande när vi resonerar om järnvägar. Leif Pettersson nämnde just Norrbottenbanan. Det är väl en av de mer intensiva frågeställningarna jag får: Varför kompletterar vi inte järnvägen längs med hela ostkusten, dessutom gärna med dubbelspår? Rent idealiskt vore det om vi hade det i dag. Men så byggde man inte järnvägen en gång i tiden. Historiskt byggdes Inlandsbanan just där den är därför att man då var rädd för ryssen och helst inte ville ha järnvägen vid kusten. Tänk, fru talman, så tiderna kan förändras!

Trots det skulle jag säga att Inlandsbanan i sin helhet har kommit att bli alltmer aktuell under de senaste åren. Även om standarden på banan är sådan – jag har åkt den ett par gånger – att man kan konstatera att ungefär 500 000 sliprar skulle behöva bytas ut. Det är 200 broar som det skulle behöva göras någonting åt för att få en riktigt bra möjlighet.

Nu är det inte staten i den bemärkelsen som har ansvaret just för Inlandsbanan, utan det sker via avtal med kommunerna längs sträckan. Jag tycker ändå, efter de besök jag har gjort, att det finns ett stort engagemang, men också väldigt många bra tankar om framtiden, inte minst kopplat till turismnäringen som sådan längs med sträckningen. Man har ju börjat köra nya typer av turisttåg med den förutsättning som man har, men vi har också de företag som ligger längs med sträckningen och som nämndes av interpellanten i sammanhanget. Jag har också träffat företagare från skogsnäringen.

Då kan man fundera på det som Leif Pettersson säger till mig, att det var ju bra med ett svar även om det innehöll väldigt lite. Då tycker jag att man ändå ska vara lite mer observant, därför att i direktiven som vi gav till Trafikverket lyftes särskilt in att man skulle titta på och se till de lågtrafikerade banorna, särskilt Inlandsbanan. Detta har inte stått på så sätt förut.

Rent formellt tror jag också att både Leif Pettersson och Isak From känner till gången för hur man plockar fram underlag och också gången för hur man beslutar. Då ska man också komma ihåg och vara medveten om att på den sträcka som interpellanten har tagit upp, mellan Arvidsjaur och Jörn, upphörde trafikeringen 1990. Därför finns den heller inte med i någon plan och heller inte som något ansvar som Trafikverket hittills har haft.

Det är klart att vi en vintrig morgon för två år sedan, när vi fick ett urspåret godståg på Norra stambanan, märkte problematiken med att inte ha redundans eller förutsättningar att kunna göra omledning vid en sådan här händelse, i synnerhet när vi har väldigt mycket enkelspår på den ordinarie järnväg som används. Och det ställer till det, inte minst för våra företag.

Därför skulle jag snarare vilja ge både Leif Pettersson och Isak From inte svar på när godstrafiken kan börja utan snarare svara: Låt oss med

tillförsikt se på det arbete som Trafikverket gör utifrån det uppdrag som de faktiskt har fått, att ta ett särskilt ansvar för att titta närmare på de här förutsättningarna, prata med regionens företrädare och med olika organisationer, särskilt kopplat till Inlandsbanan. Jag skulle snarare se det som ett oerhört positivt steg framåt än att tolka det som att ingenting har hänt.

Anf. 59 LEIF PETTERSSON (S):

Fru talman! Det här är lite grann som den klassiska frågeställningen om hönan och ägget: Vad kom först?

Jag kan ta ett exempel som inte alls härrör från den region som vi pratar om utan från den här regionen. När man planerade att bygga tvärspårsvägen mellan Årsta, Gullmarsplan och Alvik sade många: Det vet ni väl att det inte är någon som åker den där vägen. Det finns inget underlag för en sådan bana.

Tror sjutton det, det fanns ju ingen förbindelse där som man kunde åka med. Det fanns ju ingen möjlighet att trafikera.

Nu har det visat sig att tvärspårsvägarna i den här regionen är jätteviktiga förbindelser, en jättesuccé kan man nästan kalla det för. Och de byggs ut hela tiden till att omfatta fler och fler linjer.

Det är någonting som visar att man ibland faktiskt måste orka lyfta blicken och titta lite längre fram. Man kan inte bara prata om den här fyrstegsmodellen som Trafikverket använder, att vi ska bygga om det vi har och någon gång i framtiden kanske vi också kan investera någonting. Jag uppfattar det nästan som att fyrstegsmodellen är ett sätt att låta bli att investera, så väldigt mycket i alla fall.

Det är klart att det alltid är så att den infrastruktur vi har kommer att vara viktigare än den vi kan bygga till. Det vi bygger till är ju bara en liten bit jämfört med hela det stora system vi har. På det sättet är det så.

Det här med hönan eller ägget handlar också lite grann om tvärbanorna. Som ministern sade lades trafiken ned 1990. Man har också rivit bort lite järnväg över vägar och sådant. Ändå är det så att den är inspekterad och funnen i huvudsak i gott skick. Det innebär att det inte skulle kosta så hemskt mycket att sätta i gång den här banan igen – 66 miljoner. I infrastrukturens sammanhang är ju det ingenting. Det kan ministern också hålla med om.

Jag tror att det skulle vara ett väldigt viktigt besked, ett väldigt viktigt ställningstagande för inlandet och för näringslivet i den här regionen att säga: Vi är beredda att titta närmare på det här. Vi är beredda att öppna banan om det bara visar sig att det finns förutsättningar för det. Nu vet ju jag att förutsättningarna finns så på den punkten är jag i alla fall lugn. Men det är klart att man måste titta närmare på det innan man kan fatta ett beslut. Det förstår vi allihop.

Norrbotniabanan är inte på tapeten i dag, men jag kan ändå konstatera att regeringen på ett ganska betydande sätt har dragit ned rullgardinen för hela projektet när man inte ens vill vara med så pass att Norrbotniabanan AB kan söka TEN-T-pengar för den lilla första biten upp till Dåva industriområde. På den punkten har jag nog inga större förhoppningar om att det ska hända någonting.

Sedan är det så också att Inlandsbanan som helhet inte är med i den här interpellationen. Jag tror precis som infrastrukturministern att Inlandsbanan kommer att få en ökad betydelse, både för turistverksamheten

och för näringsverksamhet. Den gruva som man planerar i Jokkmokk tror jag måste använda Inlandsbanan, men för att den ska klara av det måste den rustas upp betydligt.

Anf. 60 ISAK FROM (S):

Fru talman! Det är klart att nya företagsetableringar i till exempel Arvidsjaur skulle underlättas väsentligt om det fanns en spårförbindelse till Arvidsjaur. Det tror jag samtliga kan skriva under på. Det tror jag att infrastrukturministern också inser.

Vi har ett inland som i dag dräneras. Det finns jobb, men i dagsläget finns det till exempel inte bostäder, och kommunerna är allvarligt trängda. Det här måste vi som är nationella politiker ha en idé om hur vi ska möta. Naturligtvis är infrastruktur ett bra sätt att möta det här.

Infrastrukturministern nämnde att banan lades ned 1990. Tron på järnvägen har varierat genom åren. Så är det, naturligtvis. Därför anser jag att vi har möjlighet att ändra på detta. Eftersom Trafikverket är en av dem som finansierar godsterminalen i Bastuträsk hoppas jag att man lyfter fram tvärbanan mellan Arvidsjaur och Jörn som en bra möjlighet att transportera virke och transportera tillbaka gods för industri- och biltestverksamhet, vilket Leif Pettersson lyfte fram.

Fru talman! Nu är det kommunerna som står för de stora investeringarna, och det är kommunerna som befinner sig i framkant. Om inte Norsjö kommun hade tagit ansvar och startat EU-projektet med godsterminalen i Bastuträsk hade den inte byggts. Då hade vi haft ett ännu sämre läge i dag.

Det är glädjande att det finns kommuner som törs, orkar och vill trots att de är små. En signal från infrastrukturministern till Trafikverket är nödvändig för att få en förändring.

Anf. 61 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M):

Fru talman! Jag håller med Isak From om att det är bra att kommunerna tar ansvar. De är också delägare i Inlandsbanan AB. Då bör man ta ansvar. Jag märker att det finns en större kraft i att ta ansvar, inte minst med den ledning som i dag finns på Inlandsbanan.

Vilken mer signal till Trafikverket ska ges än den som har givits i direktiven till Trafikverket så sent som före årsskiftet? Där framgår att Trafikverket i åtgärdsplanen ska se transportslagsövergripande, hur hela transportsystemet hänger ihop, hur det blir robust, inte sårbart, se över behov av omledning och se på hela landet. Trafikverket ska ta sin utgångspunkt utifrån godsets behov av stråk som går hela vägen. Där pekas särskilt ut de lågtrafikerade banorna och Inlandsbanan. Jag vet inte om jag kan säga detta mer tydligt än så.

Leif Pettersson undrar om det är hönan eller ägget. Den frågan är det många som funderar över. Jag vet inte om Leif Pettersson själv har kommit fram till svaret på den frågan.

Jag blir dock lite orolig när man problematiserar det hela med att fyrstegsprincipen skulle vara en dålig princip. Riksrevisionen har ytterligare påpekat behovet av att tänka på fyrstegsprincipen. Jag tycker att det i grunden är riktigt.

Det här handlar om att tänka om, tänka nytt eller bygga om för att sedan möjligtvis bygga nytt. Men man behöver inte hoppa från det ena eller

Prot. 2012/13:80
19 mars

*Svar på
interpellationer*

det andra steget utan man kan komplettera. Ibland behöver man gå direkt på steg 4.

Sedan hävdas det att 66 miljoner kronor inte är så mycket. Ja, allt är relativt, fru talman. Vi ska prata cykelleder i nästa interpellationsdebatt, och då kommer 66 miljoner att vara mycket pengar. Det är klart att allt har sin prioritering.

Det som nu sker är att vi får fråga oss vad vi ska göra med alla de pengar som regeringen har anslagit. Jag skulle kunna stå här i debatten och lätt raljera över den ambition som både Leif Pettersson och Isak From lyfter fram om att det borde ha varit ännu mer pengar. Men nu vet jag att Socialdemokraterna i sin tur inte har föreslagit några extra pengar för just den typen av investeringar. Jag är övertygad om att vad vi får se när vi får åtgärdsplaneringen tillbaka är att en hel del hänsyn är tagna till hur godstransporterna i Västerbotten och Norrbotten ska hanteras och där Inlandsbanan kommer att spela en betydande roll.

Man ska också ha med sig i bagaget – det känner säkert både Leif Pettersson och Isak From till – att det just nu pågår diskussioner om det nya avtalet som ska gälla för Inlandsbanan i sin helhet för den kommande perioden. Däri ligger också hur och på vilket sätt man ska jobba med både underhåll och utveckling av banan. Det avtalet är ännu inte klart. Jag är också rätt engagerad i Inlandsbanan, och jag känner väl till problemen.

Anf. 62 LEIF PETTERSSON (S):

Fru talman! Det gällde närmast principen om vad som kommer först, hönan eller ägget. Vi kan alltid fundera över hur det verkligen kan bli en fågel, men den flyger ju. Ja, de flesta flyger i alla fall. Det viktiga är att även infrastrukturprojekten faktiskt flyger.

Fyrstegsprincipen är naturligtvis något som egentligen alltid har gällt, även om den nu är nedtecknad på papper och ser lite flådigare ut än vanligt. Det har ju alltid gällt att i första hand titta på behovet av underhåll och inte springa i väg och investera i nya, stora projekt.

Med tanke på att man ska våga tänka nytt kan en sådan princip vara lite hämmande. Om fyrstegsprincipen hade tillämpats strikt hade aldrig tvärbanan i den här regionen byggts.

Det handlar om ungefär 10 mil järnväg. 66 miljoner för 10 mil järnväg är med förlov sagt – även om vi ska prata cyklar senare – lite pengar för så pass mycket järnväg. Det kan vi vara överens om.

I Socialdemokraternas förslag till budget på infrastrukturens område finns inte mindre pengar än vad regeringen har anslagit till dessa frågor. Tvärtom har vi föreslagit 50 miljarder kronor mer i investeringar.

(Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M): 46!)

Nästan 50 i alla fall.

Anf. 63 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M):

Fru talman! Det var väl bra att Leif Pettersson justerade siffran eftersom det har sagts 46 miljarder – men det är nästan 50 miljarder. Det är fantastiskt egentligen med tanke på att det är ett sätt att beskatta mycket av skogsnäringen när jag har försökt lyfta fram de positiva förutsättning-

arna. Det handlar rakt av om en ny lastbilsskatt. Däremot nämns inte ett ord om Arvidsjaur–Jörn eller Inlandsbanan för de pengarna – om man ska vara korrekt.

Jag måste kommentera vad Leif Pettersson sade om tvärbanorna. De är inte något som staten investerar pengar i, utan det är i allra högsta grad fråga om landstingskommunala investeringar, precis på samma sätt som kommunerna längs Inlandsbanan bidrog till utökningen av bärigheten av sträckan Arvidsjaur–Jokkmokk. Bolaget gjorde investeringen tillsammans med länsstyrelsen. Det går när man verkligen vill.

Jag tycker ändå, fru talman, att diskussionen är nog så viktig. Den handlar egentligen om hur godsstråken ska fungera och hur de ska hänga ihop. Vi behöver se till den infrastruktur som vi i dag redan har och hur den kan användas på ett bättre sätt. Detta ligger också i uppdraget till Trafikverket.

Jag betonar igen att det uppdrag som har givits Trafikverket, som handlar om de lågtrafikerade banorna, också är ett uppdrag som gäller Inlandsbanan. Diskussioner pågår där också. Det är det närmaste jag kan säga i dag på frågan om när godstransporter kan ske. Jag vet att det finns intressenter, inte bara nya gruvor eller andra företag. LKAB, till exempel, är intresserat av att få i gång sina kalktransporter längs med Inlandsbanan. Det finns många som har ett intresse i att även Inlandsbanan i sin helhet eller i sina tvära delar kan göra nytta för fler.

Överläggningen var härmed avslutad.

13 § Svar på interpellation 2012/13:324 om cykelturistleder

Anf. 64 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M):

Fru talman! Monica Green har frågat mig vad jag avser att göra för att behålla och utveckla de populära cykelturistlederna i landet, för att behålla det ideella engagemanget för cykelturistleder och för att fler ska kunna turista med cykel i landet.

Låt mig börja med att säga att jag helhjärtat delar frågeställarens uppfattning att det är viktigt att cyklandet ökar. I våra städer och tätorter behöver fler resor till och från arbetet ske med cykel, om vi ska klara av klimatomställning och trängselpproblem. Många människor cyklar på sin fritid. En ökad cykelturism är en del av utvecklingen i en av våra snabbast växande näringar, besöksnäringen. Turismens exportvärde, mätt som det belopp utländska besökare spenderar när de är i Sverige, var i fjol mer än dubbelt så stort som värdet av den svenska personbilsexporten.

Att fler väljer att cykla är också positivt för folkhälsan, men det får inte leda till att fler skadas och dör i trafiken. Trafiksäkerhet är en angelägen fråga för oss alla. Cyklisters risk att dödas i trafiken är ungefär sex gånger så hög som bilisters. Cyklisterna är den trafikantgrupp som står för flest svårt skadade. Påfallande många av olyckorna är singelolyckor. Även om utvecklingen verkar gå åt rätt håll, då antalet dödade och antalet svårt skadade sjunker, finns det mycket kvar att göra.

Det finns olika begrepp inom cykling, som cykelbana, cykelväg, stråk och led, som används olika av olika användare. Svenska Cykelsällskapet, vars verksamhet beskrivs i interpellationen, definierar en cykelturistled

Prot. 2012/13:80
19 mars

*Svar på
interpellationer*

som en namngiven, turistisk cykelled med tydlig skyltning och karta och som följer ett lågtrafikerat vägnät. På deras hemsida står det: "Meningen med turistledsbegreppet är att helt undvika hårt trafikerade bilvägar ... Trafiksäkerheten (bilfriheten) är central och denna går hand i hand med upplevelsen." Att ställa krav på trafiksäkerheten är därför högst befogat både på cykelturistleder och på annan cykelinfrastruktur.

Vad är då statens roll när det gäller cykelturistlederna? Lederna är både en tillväxt- och en infrastrukturfråga. Eftersom den här interpellationen är ställd till mig svarar jag för infrastruktuuraspekten utan att vi för den skull får glömma bort de insatser som regeringen har gjort för besöksnäringen.

En uppgift som staten har inom infrastrukturuområdet är regelgivning. Regler som gäller för cyklister finns bland annat i trafikförordningen och vägmärkesförordningen, som regeringen beslutar om. Utöver de generella reglerna i trafikförordningen kan lokala trafikföreskrifter för trafik på gator och inom tätbebyggt område beslutas av kommunen och i vissa andra fall av länsstyrelsen.

En annan uppgift är att staten genom Trafikverket är väghållare för det statliga allmänna vägnätet. Många lågtrafikerade vägar i vårt avlånga land lämpar sig väl för cykling och kan ingå i cykelleder. Trafikverket kan bygga separata cykelvägar utmed högtrafikerade vägar. Trafikverket ger statsbidrag till enskilda vägar som också kan utgöra länkar i en cykelled. Staten har också, via regioners och länsstyrelser beslut om användningen av medlen i länstransportplanerna, skapat en möjlighet att ge statsbidrag till kommuner som bygger cykelvägar som också kan vara delar av en längre sammanhängande led. Trafikverket svarar även för forskning och kunskapsuppbyggnad om cykling.

Men enbart statliga insatser skapar inte en levande, attraktiv led för cykelturismen. Här behövs en bred samverkan. Regionala insatser, kommunal planering och de ideella organisationernas arbete behövs för att åstadkomma lyckade, väl fungerande leder. Jag vill gärna uppmärksamma och ge de ideella organisationer som på olika sätt verkar för en ökad cykling ett erkännande för allt det gedigna arbete som medlemmarna utför. De behövs! Tillsammans kan vi fortsätta att utveckla cykelturismen i Sverige.

Anf. 65 MONICA GREEN (S):

Fru talman! Jag tackar ministern för svaret. Anledningen till att jag har ställt den här interpellationen är dels att vi över huvud taget nu talar mer om cykling, dels att vi vill satsa mer på cykling i Sverige, och det är otroligt viktigt att vi gör det. Det är bra för folkhälsan, för miljön och för ekonomin. Med ekonomin menar jag både den enskildes ekonomi och samhällets ekonomi.

Sedan jag fick ansvar för cykelfrågorna inom Socialdemokraterna har jag blivit uppmärksam på att det är skillnad mellan cykelorganisationer här i Sverige. Det vore olyckligt om det skulle vara så att man inte bejakar alla typer av cykelorganisationer. Det är viktigt att man välkomnar alla som vill vara med i arbetet med att se till att det blir fler som cyklar, inte färre, i Sverige.

Det är fantastiskt bra att vi satsar på nya cykelvägar, att vi diskuterar snabbcykelvägar mellan vissa kommuner, städer och så vidare. Det är

jättebra att vi talar om sådant och att staten ger bidrag till det. Men det får inte ske på bekostnad av de nuvarande cykellederna. Det kan faktiskt uppfattas så nu. Svenska Cykelsällskapet, som jag nu diskuterar, har i över 30 år med mycket begränsade medel, med hjälp av ideella krafter och i samverkan gjort ett enormt arbete genom att de har satt samman cykelleder och sett till att det finns 30 000 skyltar, från Karesuando i norr ned till Smygehuk i söder. Bland annat finns den rikstäckande Sverigeleden, Vindelälvsleden, Mälardalsleden, Nyälvsleden och inte minst Västra Götalandsleden, det område som jag själv kommer från.

Även Sverigeleden går genom mina hemtrakter, och det är mycket vackra vägar. Alla dessa leder går på lågtrafikerade befintliga vägar. I Västra Götaland, där jag brukar befinna mig, går det små landsvägar mellan Skara och Skövde. Jag tränar inför Vätternrundan och stöter då på cyklister som cyklar på Sverigeleden. När man cyklar genom vackra Vallehärad och via Hornborgasjön kan man bara konstatera att Svenska Cykelsällskapet har gjort ett enormt arbete med att skylta dessa vägar. De tar också fram kartor och ser till att människor via turistbyråer runt om i landet får tillgång till dessa cykelvägar.

Just i Vallehärad och vid Hornborgasjön kan såväl bilar som cyklister och tranor samsas. Lågtrafikerade vägar innebär också att det är blandad trafik. Kanske inte just med tranor men med cyklister och bilister funkar det, eftersom man är van vid att anpassa sig till att det finns flera typer av trafikslag.

På dessa cykelleder, som har utarbetats över hela Sverige i 30 år, har det inte skett någon olycka över huvud taget. Därför tycker jag att det vore olyckligt om Trafikverket nu plötsligt skulle dra in anslagen, som är väldigt små om man jämför med om man skulle bygga en väg. Då skulle man inte få många meter väg för pengarna. Om det nu skulle gå så långt att Trafikverket faktiskt drar in anslaget tappar man väldigt mycket av det fantastiska arbete som Svenska Cykelsällskapet har gjort under så lång tid.

Anf. 66 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M):

Fru talman! Det är väl bra att vi kan lyfta fram den här diskussionen, för jag får också frågor för egen del om det som Monica Green berättar, som jag antar är utifrån Monica Greens kontakter med olika cykelorganisationer.

En fråga som jag skulle vilja ställa tillbaka är: Vad är det för skillnad mellan cykelorganisationer som har framkommit, och vem är det som gör den skillnaden på cykelorganisationer? Det kan vara bra för mig att veta i fortsättningen.

Jag har förstått att det har pågått ett arbete, inte minst utifrån trafiksäkerhetsaspekten. Trafikverket har tagit på sig rollen att samordna ett arbete för att utreda en klassificering när det gäller till exempel numrering av och vägvisning på våra cykelturistleder och har tagit fram ett förslag med ett antal punkter. Efter att förslaget har varit ute på remiss har jag förstått att det finns en del organisationer som är kritiska till det. Det kanske kan vara utifrån att man tidigare inte har kategoriserat vad som ska vara trafiksäkerhetsaspekter. Då kan säkert frågan ha ställts på sin spets om det ska ställas nya krav på tidigare cykelleder. Under året

kommer ett arbete att fortsätta i en nationell referensgrupp som ska titta på bedömningen av just cykelturistleder.

Däremot tolkar jag det inte alls så som jag först trodde att jag skulle tolka det, att Monica Green, som annars brukar vara en stark förespråkare för just trafiksäkerhet, förespråkar att vi ska minska trafiksäkerheten. Här kanske det mer handlar om att hitta en bra kombination, inte minst på de lågtrafikerade vägarna.

Sedan har jag en annan fråga som bara handlar om kunskapsinhämtning. Monica Green pratade om något anslag som Trafikverket möjligtvis skulle dra in. Vad skulle det vara för någonting?

Anf. 67 MONICA GREEN (S):

Fru talman! Ja, det är skillnad på cykelorganisationerna, tyvärr. Det är klart att de gör olika arbeten. En del är lobbyorganisationer och får kanske pengar från cykelindustrin och så vidare, och en del jobbar helt på ideell basis. Man kan vara olika på det sättet också.

Men skillnaden kan också vara att man från Trafikverkets sida ger anslag till den ena och inte till den andra. Det kan vara en skillnad.

När det gäller klassificeringen och nya krav är det viktigt utifrån mitt perspektiv i alla fall att man inte drar ett streck över alla de fantastiska cykelleder som redan finns och där det redan nu finns uppsatta skyltar. Svenska Cykelsällskapet har utarbetat de här skyltarna under en lång tid, och man har gjort det tillsammans med kommuner, landsting och Vägverket – och numera Trafikverket.

Samverkan har alltså skett när det gäller befintliga lågtrafikerade vägar och de skyltar som är uppsatta.

Låt oss säga att det nu skulle bli en ny klassificering och man plötsligt skulle säga: Nu får vi inte blanda trafik över huvud taget i Sverige.

Det skulle vara att hårdra, tycker jag. Nu hoppas jag på att det inte går så långt, för jag tycker till och med att man som bilist ska kunna klara att hejda sig. Vi måste vänja oss vid det. Även i städerna har vi pratat om det. Även i städer måste man klara av att ha både bilister och cyklistar. Det handlar om att man anpassar sig till dem som finns i en blandad trafik.

Jag tycker att det är viktigt när det gäller trafiksäkerheten att man inte säger: Nu får vi inte blanda trafik över huvud taget. För då skulle vi förbjuda cykling i stora delar av Sverige – ja, i nästan hela Sverige. Och det kan inte vara möjligt, för vi verkar ju för att det ska vara fler som cyklar, inte färre.

Däremot kan jag hålla med Catharina Elmsäter-Svärd när det gäller två-plus-ett-vägar, för det tycker jag är olyckligt. Det är rent av livsfarligt att cykla på en två-plus-ett-väg, men det är tillåtet att göra det. Jag har själv cyklat på E20, bland annat, bara för att se hur farligt det är. När en vägren har tagits bort och man gör bilväg där i stället blir det väldigt smalt för cyklisterna.

Jag vill ha krav där det har varit cykelväg tidigare. Om man tar det i anspråk och gör en två-plus-ett-väg vill jag att det ska vara krav på att man gör ytterligare en cykelväg. Så tycker jag att det skulle vara.

Men nu pratar vi faktiskt om cykelturistlederna, som sträcker sig över hela Sverige och som finns i ett fantastiskt nät över hela Sverige. Vi kan

locka både svenska och utländska turister att uppleva Sverige på två hjul och se fantastiskt fina omgivningar.

Låt oss säga att vi plötsligt ska ha en ny klassificering och ta bort de gamla skyltarna och göra nya, som någon annan professionell ska sätta upp. Då ser jag att det här blir mycket dyrare än att använda det som redan finns och att använda sig av de ideella krafter som finns.

Det blir ju mycket större utväxling när man ger pengar till en ideell organisation som med samverkan och med organisationer runt omkring kan se till att det blir fantastiskt fina cykelleder. Det har de bevisat. Jag tycker att det vore mycket olyckligt om det nu, till exempel, skulle tas bort.

Anf. 68 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M):

Fru talman! När det gäller cykel tycker jag ändå att vi åtminstone har haft ambitionen – och vi har fortsatt att ha den – att verkligen lyfta in cykeln som ett transportslag som vi kommer att behöva mer av, av olika skäl, som jag nämnde i mitt svar.

Regeringen gav Trafikverket ett uppdrag 2010 att ta fram en cykelstrategi och en handlingsplan för en ökad och säker cykling. Det gäller generellt, inte minst i våra städer och i våra tätorter där vi vet att vi kanske behöver separera trafiken mycket mer. Men vi kanske också snart behöver börja separera olika cyklister från varandra, utifrån att vi har en tendens att cykla olika fort.

Sedan var det frågeställningen om man ska koppla det till de här cykelturistlederna. Nej, jag tror inte att vi ska hamna i en sådan situation att det heter som grundtes att man inte får blanda trafik i Sverige. Där finns fortfarande det som jag nästan brukar kalla huvudpunkten för den som inte minst kör bil, att man ska iaktta den varsamhet som omständigheterna kräver. Det handlar om hänsyn till andra fordonstrafikanter och inte minst cyklister. Det handlar om hur man iakttar varsamhet när det gäller avstånd och inte minst hastighet och när man passerar varandra.

När det gäller den dialog som vi för tillsammans med Trafikverket kan jag säga att vi, när man gör olika förslag, också brukar vilja efterfråga någon form av konsekvensanalys.

Ska det göras större förändringar jämfört med hur det tidigare har varit och skulle det nu vara så att skyltar ska bytas ut – vi har haft ungefär samma diskussion när det gäller alla hastighetsskyltar utifrån hastighetspaketet för bilar – bör det till någon form av konsekvensbeskrivning.

Är det tillräckligt bra för att man ska nå det syfte som man har tänkt sig? Eller är det värt pengarna att ens en gång tänka på det sättet? Det är nog så viktigt att ta med det också.

Jag hoppas snarare att de samtal som ska ske under 2013 i den nationella referensgruppen ytterligare ska leda fram till på vilket sätt man kan lösa frågan just för turistcykellederna. Där finns det än så länge inte ett färdigt förslag, utan det är någonting som ska bedömas och jobbas fram under tiden.

Jag delar den uppfattning som Monica Green har. Vi behöver på många sätt jobba med och se hur vi kan få fler att vilja cykla och fler att kunna cykla. Det är egentligen lika viktigt, oavsett om man är i stor stad, tät stad, landsbygd eller glesbygd. Det är nog en viktig kombination, att kunna ha med det perspektivet.

Prot. 2012/13:80
19 mars

Svar på
interpellationer

Anf. 69 MONICA GREEN (S):

Fru talman! Jag vill återkomma till vilket stort arbete det är som bedrivs i ideell regi och hur viktigt det faktiskt är att vi bejakar det, inte minst för samhällsekonomin skull.

Det handlar om att vi utnyttjar de krafter som redan finns och de som vill jobba med de här frågorna och som brinner för att få utveckla ett bra cykelnät och visa upp det för andra. De gör cykelledskartor. De ser till att turistbyråer får de här kartorna. De gör tidningar om cykellederna. De ser till att man underhåller skyltarna och tar bort buskar som växer över skyltarna. De planerar och gör omdragningar om man bygger om vägar och så vidare så att det hela tiden finns ett lågtrafikerat nät.

Det ideella arbetet är fantastiskt och borde uppmuntras mycket mer, egentligen. Med mycket små medel, i stort sett vad man kan bygga 20 meter väg för, kan de underhålla alla de här cykelturistlederna i hela Sverige, vilket är fantastiskt.

De behöver uppmuntran. De behöver kanske till och med höjda anslag – nu hotas de med att få indragna anslag. De behöver också lyftas upp för att man ska visa vilket bra arbete de har gjort.

Catharina Elmsäter-Svärd behöver titta på de här cykelturistlederna och kanske cykla på en av turistlederna för att se hur fantastiskt bra de är gjorda. På det sättet kan hon visa på att de som arbetar ideellt även fortsättningsvis behöver stöd. Det behöver kanske till och med höjas ytterligare i framtiden. De ska inte bli hotade genom att man säger: Ert arbete kanske inte ens behövs.

Det är klart att vi ska bejaka det.

Catharina Elmsäter-Svärd cyklade en bit av Vätternrundan förra året. Då kanske hon också kan cykla en bit av Sverigeleden för att se hur fantastisk den är.

Anf. 70 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M):

Fru talman! Ja, om det är någonting av den enklare sorten som jag kan göra är det återigen, precis som jag sade inledningsvis, att faktiskt ge ett stort erkännande till nästan alla som jobbar ideellt, oavsett vilken typ av verksamhet det är men inte minst när det gäller cykeldelen. Och det är ju mycket av drivet och kraften som ligger i det ideella som också kan få saker och ting att ändras.

Olika typer av organisationer, även cykelorganisationer, har möjligheter att från Trafikverket söka pengar, anslag, när det gäller projekt kopplade till trafiksäkerhet. Då görs naturligtvis en bedömning av varje ansökan.

Man ska heller inte glömma den möjlighet som finns i kommunerna och i län och regioner kopplad till länsplanerna. Där finns i dag, upplever jag, en allt större vilja och ambition att göra mer just vad gäller cykel. Allt behöver i det här sammanhanget inte komma från det statliga.

Det är bra att dialogen pågår och fortsätter att pågå under 2013, inte minst vad gäller turistcykellederna så att de finner formerna och kan fungera utifrån framkomlighet och säkerhet. Det ska även göras någon form av konsekvensanalys av det som man tänkt sig.

Fru talman! En del tycker att jag är ute och cyklar nästan jämt. Jag försöker välja mina tillfällen. Fyra mil av Vätternrundan var tillräckligt för mig den gången. Jag vet att Monica Green är betydligt mer flitig på sådant. Däremot var jag med på Öland och tog det första spadtaget för en viktig cykelled där. Det är ett sätt att visa att en cykelled, precis som andra leder, är viktig för att få oss friskare och hälsosammare så att vi klarar många andra utmaningar – samtidigt som vi har det lite trevligt.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 2012/13:80
19 mars

*Svar på
interpellationer*

14 § Svar på interpellation 2012/13:326 om tillgång till resandestatistik

Anf. 71 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M):

Fru talman! Lars Eriksson har frågat mig vad jag avser att göra för att resandestatistik över antalet personer som reser med tåg ska bli tillgänglig för de regionala kollektivtrafikmyndigheterna och därigenom även för kommunerna.

Jag håller med Lars Eriksson om att resandestatistik kan vara ett väsentligt faktaunderlag vid olika typer av politiska beslut. Lars Eriksson tar i sin interpellation upp ett av dessa tillfällen, nämligen när de regionala kollektivtrafikmyndigheterna ska fatta beslut om ingripande med offentliga medel på kollektivtrafikmarknaden. Andra användningsområden för uppgifter om resandeflöden kan vara vid beslut om investeringar i transportinfrastrukturen och vid den marknadsövervakning som Transportstyrelsen har till uppgift att utföra på järnvägsområdet.

Tågoperatörer ska regelbundet lämna uppgifter till den statliga myndigheten Trafikanalys om bland annat hur stort resandet är med deras tåg. Det uttrycks i personkilometer, det vill säga antalet resor multiplicerat med genomsnittlig reslängd i kilometer. Denna uppgiftslämning är obligatorisk eftersom uppgifterna används till att producera officiell statistik. När uppgifter samlas in för officiell statistik behandlas de enligt sekretesslagen, vilket innebär att uppgifter på operatörsnivå endast kan lämnas ut för annan officiell statistik eller forskning. Av den anledningen är det inte, med hjälp av den offentliga statistiken, möjligt att studera resandet linje för linje eller på länsnivå.

En ny möjlighet till uppgiftsinhämtande följer av lagen om kollektivtrafik. Transportstyrelsen har, enligt denna lag och dess förordning, möjlighet att meddela föreskrifter om skyldigheter för kollektivtrafikföretagen att lämna uppgifter om sin trafik. Även Trafikanalys håller, inom ramen för sitt utvärderingsarbete av de politiska besluten avseende marknadsöppning för persontrafik på järnväg och införandet av en kollektivtrafiklag, på att analysera möjligheten att ta fram bättre resandestatistik.

Jag anser att det är bra att berörda statliga myndigheter analyserar behovet av att få bättre statistik över resandet med kommersiell tågtrafik. Myndigheterna behöver dock väga nyttan med statistiken mot den ökade administrativa kostnad som kan komma att belasta kollektivtrafikföretagen. Vidare måste sekretessaspekten beaktas.

Dessutom anser jag att det är viktigt att de regionala kollektivtrafikmyndigheterna föregår med gott exempel och publicerar uppgifter av god

kvalitet om den offentligt organiserade kollektivtrafiken. De regionala kollektivtrafikmyndigheterna är behöriga myndigheter enligt EU:s kollektivtrafikförordning, och de är därmed ålagda att varje år publicera en rapport som bland annat ska möjliggöra kontroll och utvärdering av kollektivtrafiknätets effektivitet, kvalitet och finansiering. Det är, enligt min uppfattning, väsentligt att dessa rapporter håller en hög kvalitet och att alla Sveriges behöriga kollektivtrafikmyndigheter kommer överens om en gemensam utformning av rapporterna.

Anf. 72 LARS ERIKSSON (S):

Fru talman! Jag vill börja med att tacka statsrådet för svaret. Jag tycker att det är bra att statsrådet tycks dela min uppfattning om behovet av bra resandestatistik. Däremot har jag lite svårt att följa statsrådets resonemang om hur efterfrågad statistik ska komma kommuner och kollektivtrafikmyndigheter till del.

Till sommaren är det två år sedan regeringen fick sin vilja igenom och det beslutades att det skulle inrättas kollektivtrafikmyndigheter i hela landet. Dessa myndigheter har till uppgift att ta fram trafikförsörjningsprogram och besluta om trafikplikt inom respektive län och region.

I mitt hemlän, Västmanland, har kollektivtrafikmyndigheten sedan den bildades brottats med frågan hur många som egentligen reser med tågen i Västmanlands län. Hur många går på och av tågen i Arboga, Köping, Kungsör, Västerås och Sala? Svaret är att det vet man inte riktigt. Men tågoperatören, i det här fallet SJ, vet. Det är den dominerande aktören. Men när kollektivtrafikmyndigheten ber SJ dela med sig av den statistiken svarar tågoperatören att det är en affärshemlighet och därför lämnas den inte ut.

När min hemstad Västerås genomför en av stadens största investeringar med ett nytt resecentrum som ska ersätta den gamla tågstationen funderar staden på att dimensionera rätt efter anslutande kollektivtrafik, anslutande parkeringsplatser för bil och cykel samt kombinera resecentrum med annan affärsverksamhet. I all denna planeringsverksamhet vill Västerås stad gärna ha statistik över hur många som går på och av tågen och när de går på och av tågen. Från tågoperatören är beskedet att det är en affärshemlighet och därför lämnas den inte ut.

För att skaffa sig en bild har kollektivtrafikmyndigheten bett att få genomföra ombordräkning på tågen av antalet resande. Det har tågoperatören inte gått med på. För att ändå få en grov bild har man fått placera ut personal på tågplattformarna, och de har försökt göra en grov överslagsräkning. Den beräkningen utgör sedan underlag för investeringar och kollektivtrafikbeslut i myndigheten.

Statsrådet svarar mig att statsrådet tycks dela min uppfattning om behovet av bra resandestatistik. Men vad statsrådet konkret avser att göra är svårt att läsa ut. Vad är statsrådets svar till kommuner som Västerås stad eller kollektivtrafikmyndigheter som den i Västmanland? De efterfrågar statistik som av affärshemlighetsskäl inte kan delges dem. Vad är egentligen rimligheten i detta?

En kommun eller myndighet som strävar efter att få fler att välja kollektivt resande och vill kunna utveckla sin kollektivtrafik möts av den dominerande tågoperatören som är ett helstatligt bolag med styrelse utsedd av regeringen och direktiv från regeringen. Vilka initiativ tänker

statsrådet ta för att statistik som efterfrågas ska bli tillgänglig? Det är ju inte precis fråga om kärnfysik, utan det gäller statistik som finns hos operatörerna och lätt kan tas fram, men de väljer att inte göra det av afärshemlighetsskäl.

Det hela blir mycket märkligt. Vi har offentliga myndigheter runt om i landet, vi har det offentliga i form av kommunerna och vi har staten som äger den stora tågoperatören. Det går tydligen inte att få fram information dem emellan, vilket jag tycker känns orimligt och inte helt värdigt.

Anf. 73 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M):

Fru talman! Allt fler funderar, likt Lars Eriksson, framför allt om man har en regional koppling till kollektivtrafikmyndigheterna, på hur man ska kunna ta del av statistiken. Därför är det viktigt att man verkligen har bra samråd med olika operatörer och tillsammans försöker komma fram till hur man ska lösa trafikfrågan. Om man har en bra dimensionering för en station med exempelvis parkeringsplatser kan det underlätta för den som är tågoperatör så att hela resan ska fungera så bra som möjligt för den enskilde, vilket ju är utgångspunkten.

Däremot tror jag nog att man ska ha en viss respekt för vad man själv gör. Enligt uppgifter som jag har tagit del av finns det än så länge ingen regional kollektivtrafikmyndighet som redovisar sina uppgifter om vilken trafik som de har tecknat avtal om, fast detta har pågått under flera år. En annan sak kan vara vad man tar med sig själv om man har öppna redovisningar för att få andra, framför allt de kommersiella, att också vilja redovisa. Detta måste naturligtvis gå hand i hand.

Mina myndigheter Trafikanalys och Transportstyrelsen har av mig fått i uppdrag att från olika synvinklar studera hur marknaden för persontrafik fungerar. Skulle det vara så att myndigheterna anser att det finns behov av bättre resandestatistik ingår det i deras uppdrag att lägga fram förslag för regeringen, men några sådana uppgifter har jag inte tagit del av.

Anf. 74 LARS ERIKSSON (S):

Fru talman! Statsrådet pekar i sitt svar på att tågoperatörer regelbundet ska lämna uppgifter till den statliga myndigheten Trafikanalys om hur stort resandet är med deras tåg. Men den typ av uppgifter som kommuner och myndigheter är intresserade av begär man inte in. Med hänvisning till sekretesslagstiftningen säger statsrådet att det inte är möjligt att studera resandet linje för linje eller ens på länsnivå.

I det här fallet tycker jag nästan att statsrådet framstår som en systemkramare, vilket är olyckligt. Jag tror inte att statsrådet är det innerst inne. Jag ber statsrådet att försöka hitta en väg ur denna situation. Det är inte rimligt att det är på det här viset. Jag vet att många tågoperatörer är intresserade av att delge denna statistik, men ingen gör något så länge den dominerande aktören, SJ, inte tar första steget. Statsrådet eller regeringskollegan Peter Norman borde kunna ta initiativ för att ge detta en annan utveckling, så att denna typ av statistik från tågoperatörer blir tillgänglig. Ytterst är detta en fråga om styrning från regeringens sida.

Statsrådet hänvisar i sitt svar till att ett utvärderingsarbete pågår hos Trafikanalys om möjligheten att ta fram bättre resandestatistik. Men det

Prot. 2012/13:80
19 mars

Svar på
interpellationer

handlar om utbud baserat på tidtabellsdata respektive punktlighet och inställda tåg. Det är en helt annan typ av statistik än den som jag efterfrågar. Jag har kontrollerat detta med Trafikanalys, och det finns inget uppdrag hos dem att ta fram den typ av statistik som jag efterfrågar här och som kommunerna också letar efter.

Trafikanalys skriver i ett remissyttrande på den statliga utredningen om statistik att statistiksekretessen bidrar till barriärer som motverkar de resultat som är politiskt önskvärda samt pekar på att man i vissa andra länder ser något annorlunda på detta och låter aktörer få mer information genom statistiken. I radioprogrammet *Kaliber* pekades det nyligen på England som ett land där man får ut mer statistik än vad som är möjligt i Sverige. I programmet framhöll man också att forskning numera får avbrytas så länge statistiken hemlighålls. Detta är inte rimligt.

Men det finns ett annat sätt. När jag fördjupat mig i den här frågan har jag förstått att andra trafikslag har en mer öppen statistikredovisning. Jag kan ta sjötransporter via Sveriges Hamnar som ett exempel. De berättar om en mer öppen redovisning. De säger att statistiken är den mest efterfrågade informationen på deras hemsida. De har en attityd om öppenhet som de menar gynnar dem själva. Hos Sveriges Hamnar kan man få en bild av hur resandet ser ut. Ringer man till rederierna kan man få en direkt uppfattning om hur många som reser på de olika linjerna och när detta sker. Men det går inte hos tågoperatörerna.

Sveriges Hamnar omfattas också av sekretessen. Men de har valt att själva lyfta sekretessen. Det skulle tågoperatörerna också kunna om de ville – eller om regeringen ville.

Statsrådet skriver i sitt svar till mig att det är viktigt att de regionala kollektivtrafikmyndigheterna föregår med gott exempel och publicerar uppgifter om den offentligt organiserade kollektivtrafiken. Om statsrådet kan ha den uppfattningen om kollektivtrafikmyndigheterna kan hon väl ha den uppfattningen även om tågoperatörer som SJ?

Frågan kvarstår. Vilka initiativ tänker statsrådet ta för att statistik som efterfrågas från kommunerna och myndigheterna ska bli tillgänglig?

Anf. 75 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M):

Fru talman! Statistik kan vara bra, men ibland är den inte bra. Oftast är den dock bra, i synnerhet om man kan använda den på olika sätt. Min mycket tydliga uppfattning är att om vi kan få mer av öppna data och tillgänglighet kan vi också göra väldigt många andra vinster på det. Vi har till exempel statistik över tidtabeller som ska lämnas in till Samtrafiken för att resenärer ska kunna hitta en resa enklare och snart också kunna köpa biljetter sömlöst.

Men det här är också viktigt för forskningen. Lars Eriksson nämnde att forskningsprojekt fått avbrytas för att det inte funnits statistik som kunnat redovisas öppet. Nu var väl det inte riktigt orsaken. Däremot kan jag kanske glädja Lars Eriksson med att Trafikverket tillsammans med olika högskolor och andra nu har startat ett tioårigt forskningssamarbete för att kunna ”lyfta upp” statistik användaren på ett bättre sätt, förhoppningsvis också resenärerna.

För att inhämta kunskap vill jag ställa ett par frågor till Lars Eriksson, eftersom jag utgår från att han känner Västmanland väldigt väl. SJ som bolag kör kommersiell trafik och mycket av fjärrtrafiken, men jag antar

att det här handlar om den upphandlade trafiken. Hur ser avtalssituationen ut i den upphandlade trafiken? På vilket sätt kan den regionala kollektivtrafikmyndigheten följa upp de avtal som man har tecknat? Däri borde det ligga bland annat resandestatistik, skulle jag kunna anta, för att man ska veta att man fått det som man betalar för.

Jag följer naturligtvis frågorna om hur marknadsöppningen sker och hur de nya regionala kollektivtrafikmyndigheterna kan leva upp till sin roll. Det handlar delvis om vad man gör själv och hur man som kollektivtrafikmyndighet jobbar i samråd med branschen. Men det anges också av interpellanten att många operatörer är villiga att delge informationen under förutsättning att den största gör det. Det är klart att någon måste börja, men om det finns en sådan vilja kan man börja där viljan finns.

Jag tror att vi kommer att komma längre framåt. Statistik kommer att behöva finnas tillgänglig i mycket större utsträckning. De myndigheter som följer hur marknadsöppningen ser ut har också fått i uppdrag att återkomma till regeringen med förslag på åtgärder om det är så att man saknar möjligheter att ytterligare leva upp till exempelvis den nya kollektivtrafiklagen.

Anf. 76 LARS ERIKSSON (S):

Fru talman! Jag undrar hur jag ska tolka statsrådet och om hon tänker ta några initiativ för att kommuner och myndigheter ska få del av denna statistik. Är statsrådet nöjd med de initiativ som hon och regeringen tagit? I statsrådets sista inlägg skulle jag behöva ett klarläggande.

Kommuner och kollektivtrafikmyndigheter efterfrågar resandestatistik från tågoperatörer för att bättre kunna klara av sina samhällsuppdrag. Det svar som de hittills fått är att detta är affärshemligheter och att det råder en sekretesslagstiftning som förhindrar dem att få tillgång till den statistiken. Tågoperatörerna kan lösa detta frivilligt, eller så kan regeringen göra en insats.

Bollen ligger nu hos statsrådet och regeringen. Är ni nöjda med situationen eller inte? Eftersom statsrådet delar min uppfattning om behovet av bra resandestatistik borde det följas upp med åtgärder, så att kommuner och kollektivtrafikmyndigheter får del av uppgifterna. Om tågoperatörerna hade varit smidigare hade de kanske velat dela med sig av sin statistik till kommuner och kollektivtrafikmyndigheter, men då inte detta sker blir ändå detta i slutändan en fråga till regeringen. Om man själv har ansvaret för den största operatören på området är det väl där man ska börja, om viljan finns i regeringen att göra någonting åt detta. Det tycker jag verkar vara ett väldigt enkelt första steg.

Det är lite konstigt att säga som regeringen, att man hoppas att de andra, som man inte äger, ska ta första steget i stället för att det bolag som man faktiskt har kontroll över kan börja. Ni tillsätter ju styrelse och ger direktiv. Jag förstår inte att det kan vara så svårt.

Frågan kvarstår: Ser inte statsrådet det orimliga i detta? Vad tänker statsrådet göra åt problemet?

Anf. 77 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M):

Fru talman! Jag uppfattade det nog snarare som att det var Lars Eriksson som uttryckte att det var de andra tågoperatörerna som var villiga att göra det. Det var inte jag som i första hand önskade att de skulle göra det.

Prot. 2012/13:80
19 mars

Svar på
interpellationer

Det är däremot lite spännande med interpellationsdebatten och frågeställningen. Det är egentligen första gången jag får frågan till mig på det här sättet. Hittills har jag inte fått, såvitt jag vet, frågan från någon regional kollektivtrafikmyndighet med den önskan på det sättet.

Vi har annars ganska mycket samtal i olika sammanhang. Men den här frågan har aldrig ställts just utifrån detta perspektiv, framförts eller ens en gång framförts som en önskan att kunna göra.

Den utgångspunkt jag har är utifrån det uppdrag som har givits till Transportstyrelsen och till Trafikanalys att följa frågan. Där ingår också uppdraget att se om man behöver jobba med statistiken på något annat sätt, men däremot inte kopplat på det sätt som interpellanten har gjort.

Fru talman! Det är möjligt att om det är ett stort problem för de regionala kollektivtrafikmyndigheterna kanske de hör av sig nu om inte annat.

Överläggningen var härmed avslutad.

15 § Bordläggning och beslut om förlängd motionstid

Anmälades och bordlades

Propositioner

2012/13:77 God kvalitet och ökad tillgänglighet inom missbruks- och beroendevården

2012/13:89 Ändring i skatteavtalet mellan Sverige och Indien samt överenskommelse med Indien om anstånd med betalning av skatter

2012/13:107 Upphävande av kravet på sterilisering för ändrad könstillhörighet

2012/13:109 Hälso- och sjukvård till personer som vistas i Sverige utan tillstånd

2012/13:110 Överlåtelse av tillsynsuppgifter inom sjöfarten

2012/13:116 En mer samlad myndighetsstruktur inom folkhälsoområdet

Skrivelse

2012/13:80 Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 2012

EU-dokument

KOM(2013) 133 Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om upprättandet av en ram för fysisk planering i kust- och havsområden och integrerad förvaltning av kustområden

KOM(2013) 145 Förslag till ändring av kommissionens förslag COM(2011) 607 final/2 – Europaparlamentets och rådets förordning om Europeiska socialfonden och om upphävande av rådets förordning (EG) nr 1081/2006

Kammaren biföll talmannens förslag att motionstiden för prop. 2012/13:77 skulle förlängas till *onsdagen den 10 april*.

16 § Anmälan om interpellationer

Anmälades att följande interpellationer framställdes

den 15 mars

2012/13:333 Aktiv arbetsmarknadspolitik kontra fas 3-verksamhet

av *Ali Esbati* (V)

till arbetsmarknadsminister Hillevi Engström (M)

2012/13:334 Permanent bemanning med inhyrd personal

av *Ali Esbati* (V)

till arbetsmarknadsminister Hillevi Engström (M)

2012/13:335 Inbördeskriget i Syrien

av *Amineh Kakabaveh* (V)

till utrikesminister Carl Bildt (M)

den 19 mars

2012/13:336 Hästköttsskandalen

av *Jens Holm* (V)

till landsbygdsminister Eskil Erlandsson (C)

2012/13:337 Åtgärder för att fler företag ska växa

av *Börje Vestlund* (S)

till näringsminister Annie Lööf (C)

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 26 mars.

17 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmälades att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 15 mars

2012/13:395 Förslaget om att återinföra möjligheten att läsa upp betyg på komvux

av *Gustav Fridolin* (MP)

till utbildningsminister Jan Björklund (FP)

2012/13:396 Behov av förlängt stöd för unga vuxna

av *Agneta Luttropp* (MP)

till statsrådet Maria Larsson (KD)

2012/13:397 Arbetsförmedlingens roll i kompetensförsörjningen
av *Roger Haddad* (FP)

till arbetsmarknadsminister Hillevi Engström (M)

2012/13:398 Upprustning av riksväg 76 för arbetspendling
av *Agneta Gille* (S)

till statsrådet Catharina Elmsäter-Svärd (M)

2012/13:399 Nedrustning av kärnvapen
av *Olle Thorell* (S)

till utrikesminister Carl Bildt (M)

2012/13:400 Sammanslagning av Ekobrottsmyndighetens kontor
av *Phia Andersson* (S)

till justitieminister Beatrice Ask (M)

2012/13:401 Rätt till personlig assistans
av *Lennart Axelsson* (S)

till statsrådet Maria Larsson (KD)

2012/13:402 Kärnvapen
av *Olle Thorell* (S)

till utrikesminister Carl Bildt (M)

2012/13:403 Kontantaffärer
av *Leif Jakobsson* (S)

till justitieminister Beatrice Ask (M)

2012/13:404 Ogiltiga sedlar och växlingskontor
av *Leif Jakobsson* (S)

till justitieminister Beatrice Ask (M)

2012/13:405 Utförelse av stulen koppar
av *Hans Olsson* (S)

till justitieminister Beatrice Ask (M)

2012/13:406 Sekretess inom Skatteverket
av *Leif Jakobsson* (S)

till justitieminister Beatrice Ask (M)

den 19 mars

2012/13:407 EU:s socialfond
av *Lars Mejern Larsson* (S)

till arbetsmarknadsminister Hillevi Engström (M)

2012/13:408 Förbud mot jakt med lockfågel
av *Jens Holm* (V)

till landsbygdsminister Eskil Erlandsson (C)

Frågorna 2012/13:395–402 redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 19 mars.

Övriga frågor redovisas i bilaga om fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 26 mars.

Anmälades att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 19 mars

2012/13:373 Fristående myndighet för polisutredningar

av *Lena Olsson* (V)

till justitieminister Beatrice Ask (M)

2012/13:383 Taxifusket

av *Hans Olsson* (S)

till näringsminister Annie Lööf (C)

2012/13:390 Polisen i Kramfors

av *Eva Sonidsson* (S)

till justitieminister Beatrice Ask (M)

2012/13:392 Stöd till avhoppade kriminella

av *Billy Gustafsson* (S)

till justitieminister Beatrice Ask (M)

2012/13:400 Sammanslagning av Ekobrottsmyndighetens kontor

av *Phia Andersson* (S)

till justitieminister Beatrice Ask (M)

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll
tisdagen den 26 mars.

19 § Kammaren åtskildes kl. 16.02.

Förhandlingarna leddes av förste vice talmannen.

Vid protokollet

CLAES MÅRTENSSON

/Eva-Lena Ekman

Innehållsförteckning

1 § Information från regeringen om Europeiska rådets möte

den 14 och 15 mars	1
Anf. 1 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	1
Anf. 2 MARIE GRANLUND (S)	3
Anf. 3 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	4
Anf. 4 MARIE GRANLUND (S)	5
Anf. 5 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	5
Anf. 6 GUSTAV BLIX (M)	5
Anf. 7 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	6
Anf. 8 GUSTAV BLIX (M)	6
Anf. 9 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	7
Anf. 10 Andre vice talman ULF HOLM (MP)	7
Anf. 11 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	8
Anf. 12 Andre vice talman ULF HOLM (MP)	8
Anf. 13 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	9
Anf. 14 CARL B HAMILTON (FP)	9
Anf. 15 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	10
Anf. 16 CARL B HAMILTON (FP)	10
Anf. 17 JOHAN HEDIN (C)	11
Anf. 18 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	11
Anf. 19 JOHAN HEDIN (C)	12
Anf. 20 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	12
Anf. 21 JOHNNY SKALIN (SD)	12
Anf. 22 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	13
Anf. 23 JOHNNY SKALIN (SD)	13
Anf. 24 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	14
Anf. 25 JONAS SJÖSTEDT (V)	14
Anf. 26 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	15
Anf. 27 JONAS SJÖSTEDT (V)	15
Anf. 28 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	16
Anf. 29 ROBERT HALEF (KD)	16
Anf. 30 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	16
Anf. 31 ROBERT HALEF (KD)	17
Anf. 32 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	17
Anf. 33 BÖRJE VESTLUND (S)	17
Anf. 34 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	18
Anf. 35 BÖRJE VESTLUND (S)	18
Anf. 36 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	18
Anf. 37 BO BERNHARDSSON (S)	18
Anf. 38 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	19
Anf. 39 BO BERNHARDSSON (S)	19
Anf. 40 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	19

2 § Justering av protokoll 20

3 § Avsägelse..... 20

4 § Anmälan om kompletteringsval till miljö- och jordbruksutskottet	20
5 § Meddelande om frågestund.....	21
6 § Anmälan om inkomna uppteckningar från EU-nämndssammanträden	21
7 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer.....	21
8 § Hänvisning av ärende till utskott.....	22
9 § Förnyad bordläggning	22
10 § Svar på interpellation 2012/13:320 om transport av frihetsberövade.....	22
Anf. 41 Justitieminister BEATRICE ASK (M).....	22
Anf. 42 HELENE PETERSSON i Stockaryd (S).....	23
Anf. 43 Justitieminister BEATRICE ASK (M).....	24
Anf. 44 HELENE PETERSSON i Stockaryd (S).....	24
Anf. 45 Justitieminister BEATRICE ASK (M).....	25
Anf. 46 HELENE PETERSSON i Stockaryd (S).....	27
Anf. 47 Justitieminister BEATRICE ASK (M).....	27
11 § Svar på interpellation 2012/13:304 om exportkrediter till diktaturer.....	28
Anf. 48 Statsrådet EWA BJÖRLING (M).....	28
Anf. 49 HANS LINDE (V).....	29
Anf. 50 Statsrådet EWA BJÖRLING (M).....	30
Anf. 51 HANS LINDE (V).....	31
Anf. 52 Statsrådet EWA BJÖRLING (M).....	33
Anf. 53 HANS LINDE (V).....	33
Anf. 54 Statsrådet EWA BJÖRLING (M).....	34
12 § Svar på interpellation 2012/13:307 om tvärbanan Arvidsjaur–Jörn.....	35
Anf. 55 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M)	35
Anf. 56 LEIF PETTERSSON (S).....	35
Anf. 57 ISAK FROM (S)	36
Anf. 58 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M)	37
Anf. 59 LEIF PETTERSSON (S).....	38
Anf. 60 ISAK FROM (S)	39
Anf. 61 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M)	39
Anf. 62 LEIF PETTERSSON (S).....	40
Anf. 63 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M)	40
13 § Svar på interpellation 2012/13:324 om cykelturistleder	41
Anf. 64 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M)	41
Anf. 65 MONICA GREEN (S).....	42
Anf. 66 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M)	43
Anf. 67 MONICA GREEN (S).....	44

Anf. 68 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M).....	45
Anf. 69 MONICA GREEN (S).....	46
Anf. 70 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M).....	46
14 § Svar på interpellation 2012/13:326 om tillgång till resandestatistik	47
Anf. 71 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M).....	47
Anf. 72 LARS ERIKSSON (S).....	48
Anf. 73 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M).....	49
Anf. 74 LARS ERIKSSON (S).....	49
Anf. 75 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M).....	50
Anf. 76 LARS ERIKSSON (S).....	51
Anf. 77 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M).....	51
15 § Bordläggning och beslut om förlängd motionstid.....	52
16 § Anmälan om interpellationer	53
17 § Anmälan om frågor för skriftliga svar	53
18 § Anmälan om skriftliga svar på frågor	55
19 § Kammaren åtskildes kl. 16.02.	55

